

OXO

לה לה

תרגומי השירה הלירית מרוסית מאט אדולף גומן
Лирическая поэзия в переводе на иврит Адольфа Гомана

מיכائيل לרмонтוב

דָּמֶנוֹן

Михаил Лермонтов «Демон»

поэма

פואמה

adolf.goman@gmail.com

במלאת 200 שנה להולדתו של מיכائيل לרמונטוב

לioniit
א.ג. - סבא רבא

Содержание

תוכן העניינים

Михаил Лермонтов. Поэма «Демон» Часть 1

מיכائيل לרמונטוב. הפהומה "דימון" [חלק א'](#)

Поэма «Демон» Часть 2

הפהומה "דימון" [חלק ב'](#)

О Михаиле Лермонтове и поэме «Демон»

[על מיכائيل לרמונטוב ועל הפהומה "דימון"](#)

О Михаиле Врубеле и его иллюстрациях к поэме «Демон»

[על מיכائيل ורובל ועל ציוריו ואירורי לפואהמה "דימון"](#)

Об Антоне Рубинштейне и его опере «Демон»

[על אנטון רובינשטיין ועל האופרה שלו על-פי הפהומה "דימון"](#)

"וַיַּרְאֻוּ בָנֵי-הָאֱלֹהִים אֶת-בְּנֹתָה אָדָם כִּי טְבַת הַנָּה וַיַּקְחׁוּ לָהֶם נְשִׁים מִכֶּל אֲשֶׁר בָּחרוּ" (בראשית א', 2)

"אתה חוויתם תכנית מלא חכמה וכלילipi. בעין גו-אלהים פ'יט...
תמים אתה בדרכיך מיום הבראה עד-נמצא עולמה ב... גבה לבך ביפוי שחת
חכמתך על-יפעתך על-ארץ השלו...". (חזקאל כח, יב-יח)

"אתה אמרת בלבבך... אעללה על-במתה עב אדמה לעליון: אף אל-
שאול תזרד אל-ירקתי-בור...". (ישעיהו יד, יג-ו)

מיכאל יוריביץ' לרמוןטוב

דָמוֹן

סיפור מזרחי

1839

"דִּמוֹן" – הפוואה מאט מיכאל לרמננטוב (1841-1814) נחשבת לאחד ההישגים של השירה הרוסית. הוא עמל על הנושא במשך שנים רבות וכתב לפחות שמנה גירסאות של היצירה. הידועה מכלן היא זו שאיתה הוא סיים בשנת 1839, אך פירוטה התאפשר רק בשנת 1861 משומש להצנורה הצארית ראהה בתוכנה חילול קודש. אותה סיבה, נאסרה בשנים הראשונות גם הצגת האופרה "דימון", שהichier המלחין אנטון רובינשטיין על-פי הפוואה של לרמננטוב.

דימון (*démon*, נאמען – אלוה, יונית עתיקה) הוא יצור על-טבעי, אחד מהמלכים אשר מרדו באלהים וגורשו מגן-העדן. לפי קלילת השם הוא נעשה גלם לעולמים ונהפרק לרוח הרווע, אך ניתנה לו שררה על בני-אדם בנסיונותו להסית אותם מהדרך הישירה. כך הוא מתואר באמונה הנוצרית ובאגוזות הנוצריות.

בספרות הרומנטית של תחילת המאה התשע-עשרה אמנים שונים עשו מדימון גיבור החופש וההתנגדות למוסכמות החברה הורגנית, מקביל לשורה של גיבוריםبشر-ודם שלא מצאו להם מקום וייעוד בחיים ונעשו נזדים (כמו, לדוגמה, גיבורים של בירון והוא עצמו). גם בספרות הרוסית היו מספר גיבורים כאלה, כשבולטים שביניהם: אונייגין אצל פושקין, פצ'ורין אצל לרמננטוב ("גיבור זמנו"), צ'אצקי אצל אריבויידוב ("צער מתוך חכמה"). לרמננטוב לא הסתפק בדמות אנושית מסווג זה ויצר דמות על-אנושית, דימון. לרמננטוב היה פסימי לגבי יכולתו של בן-אדם לשולט בגורלו ולזכות בעתיד שייהי יאה לו. גם שלילת ערכיהם מעוויתים של החברה, ללא כל נקודת מבט פוזיטיבית, לא מאפשרת חיים באושר, כל הנסיונות לאהוב ולהתפיס עם אנשים סופם כישלון חרוץ. גם דימון לא יכול היה לשנות את טיבעו. למרות היותו רוח-הרוע, מכונה דימון על-ידי לרמננטוב "נוגה, עצוב"; זהה תפיסת המשורר הרואה גם בו קורבן לאי-צדק של העולם.

בסוף המאה התשע-עשרה, הצייר המוכשר מיכאל ורובל הכנן איורים לפואמה של לרמננטוב, וגם צייר ציורי שמן על אותו הנושא, והם הפכו ליצירות מופת ללא עוררין. רק לפי ציורי ורובל אנו מכירים את דימון ואת הנסיכה תמר – גיבוריו של המשורר.

מיכאל רובל "דימון בישיבה"

חלק א'

.I.

מֶלֶךְ נָגָה גּוֹלָה מַעֲדָן
דָּאָה עַל-פִּנֵּי אֶרְצֹות-עָזָן,
וְזָקְרוֹנוֹת יְפִים שֶׁל קָדָם
צָבָאוֹ מִנְגָּד כְּמוֹ פָּמוֹן.
אָזִי הוּא בְּמַשְׁקָן-הַנֶּגֶה
זָהָר – כַּרְוִב טַהָּר תְּמִימִים;
אָזִי שְׁבִיט נַטּוֹל הַרְגָּעָה
בְּסַלְלֵי עַולְמָאָה
מְהֻר לְמִסְרָר לוֹ חִיאִיכִים;
אָזִי בְּעַרְפָּל שֶׁל נְצָחָה,
צָמָא לִזְדַּע הוּא עַקְבָּה
אֵיךְ מָאוֹרִים נְדִים בְּרָצָף -
אוֹרְחוֹת פְּזֹרוֹת בְּתוֹךְ מַרְחָב;
אָזִי הוּא הַאֲמִין, אַהֲבָה -
עוֹל הַבְּרִיאָה בְּעַלְוָמִיה
בְּלִי זָעַם וּפְקָדָן פְּלָפִיה.
עוֹד לֹא אִמְנוּ עַל בִּינָתוֹ
שְׁנָוֹת-עֲקָרוֹת בְּטוֹר יָגָע...
עַדְן וְעַד עַדְן כְּמֹתוֹ...
לְזָכָר הַכָּל הוּא לֹא יָזְדָּעָ!

Часть 1

.I.

Печальный Демон, дух изгнанья,
Летал над грешною землёй,
И лучших дней воспоминанья
Пред ним теснилися толпой;
Тех дней, когда в жилище света
Блистал он, чистый херувим,
Когда бегущая комета
Улыбкой ласковой привета
Любила поменяться с ним,
Когда сквозь вечные туманы,
Познанья жадный, он следил
Кочующие караваны
В пространстве брошенных светил;
Когда он верил и любил,
Счастливый первенец творенья!
Не знал ни злобы, ни сомненья,
И не грозил уму его
Веков бесплодных ряд унылый...
И много, много... и всего
Припомнить не имел он силы!

. II

הוּא בַּיּוֹם, כְּמוֹ בָּמֶדֶבֶר,
 דְּחוּי נִדְד בְּלִי קָנוּ בְּטוֹתָח.
 בַּעֲקָבוֹת דָּזָר עַד דָּזָר עַבְרָר,
 כְּמוֹ רְגָע הַחֹלֵף בְּרוּם
 בְּסָדָר חַדְגָּוִי מַגְדָּר.
 הוּא עַל כָּל בְּנֵי-אֲפָסָות שָׁרָר
 בְּלִי הַנְּאָה זָרָע רָע.
 אֶת מְלָאכָתוֹ מִן הַקְּמָנוֹן
 גַּם לוֹ אָחָד לֹא קָם לִמְנָע
 וְאַז נְמָאוֹ לוֹ מַזְדוֹן.

. III

וְהַגּוֹלָה עֲגָום פּוֹרָת
 מַעַל פּוֹגָות קָוָקָז בְּרוּם.
 לִמְطָה בָּר קָזְבָּק זָרָם
 בְּשָׁלָג-עַד כִּיהְלוּם,
 בְּעַמְקָק גַּיא דְּרִיאָל מַזְפִּיעַ
 כְּמוֹ קָנוּ נְמָש בְּתוֹךְ בְּקָיעַ
 וּמִתְפְּתַל שְׁחֹר בְּתָהָם,-
 וּטְרָק בְּקִפְּצָות הַשְּׂצָף -
 לְבִיא בְּרַעֲמָת הַקְּצָף -
 שְׁזָאָג. חִית הַרִּים וְעַזְף,
 שְׁקָג לְאַט מַעַל הַנוּף,
 הַקְּשִׁיבוּ לְדָבְרֵי פְּמִים,

II.

Давно отверженный блуждал
 В пустыне мира без приюта:
 Вослед за веком век бежал,
 Как за минутою минута,
 Однообразной чередой.
 Ничтожной властвуя землёй,
 Он сеял зло без наслажденья.
 Нигде искусству своему
 Он не встречал сопротивленья –
 И зло наскучило ему.

. III.

И над вершинами Кавказа
 Изгнаник рая пролетал:
 Под ним Казбек, как грань алмаза,
 Снегами вечными сиял,
 И, глубоко внизу чернея,
 Как трещина, жилище змея,
 Вился излучистый Дарьял,
 И Терек, прыгая, как львица
 С косматой гривой на хребте,
 Ревел, и горный зверь и птица,
 Кружась в лазурной высоте,
 Глаголу вод его внимали;

הר קזבק

וְעַנִּי הַפָּז שֶׁל יוֹם
אָתוֹ מֵאָרֶץ-הַדָּרוֹם
לֹא צְפָנָה בְּשָׁמִים.
מַעַן קָפָל, צְוִיקִים גְּדוּלִים,
מַעַל הַגַּיא רַאשִׁים הַרְכִּינוּ,
מַלְאִים נִמְנוּם וּהַרְהֹרִים
בְּכָל תְּנוּעוֹת הַגָּל הַבָּחִינוּ.
מַמְפָלָעים אֲפָו טִירֹות
תֹּוך עַרְפָּלִית סְמִיכָה קָוִדרָתָה:
הַן עַל הַרִּי קָוָקָז שְׂמָרוֹת –
הַנְּפִילִים עַל הַמְשֻׁמְרָת.
עוֹלָם נְפָלָא, כְּמו שְׁבָרָא,
אָבֵל פְּדָמוֹת בִּיהִרָּה
אֲפָתָה בִּיצְרָת אַלְפָ
בָּבוֹז לֹא כְבֹוד רָאוּ
וְעַל הַמֵּצֶח הַגְּבָה
מָאוּם לֹא בָּא לִידֵי בִּיטָּה. *

IV.

עַכְשָׁו תְּמִוָּנה חִיה אַחֲרָתָה:
שְׁפִילּוֹת שְׁמַשְׁתְּרֹעֹת לְרוֹב
שֶׁל גְּרוֹזִיה** הַמְאָשָׁרָת -
שְׁטִיחַ מְפָאֵר בְּלִי סָופָ;

И золотые облака
Из южных стран, издалека
Его на север провожали;
И скалы тесною толпой,
Таинственной дремоты полны,
Над ним склонялись головой,
Следя мелькающие волны;
И башни замков на скалах
Смотрели грозно сквозь туманы –
У врат Кавказа на часах
Сторожевые великаны!
И дик и чуден был вокруг
Весь божий мир; но гордый дух
Презрительным окинул оком
Творенье бога своего,
И на челе его высоком
Не отразилось ничего. *

IV.

И перед ним иной картины
Красы живые расцвели:
Роскошной Грузии ** долины
Ковром раскинулись вдали;

* Цитаты из поэмы "Кавказский пленник" А.С.Пушкина

** По-грузински – Сакартвело; в странах востока -
Гурдж, отсюда русское Грузия, на западе – Георгия,
по имени св.Георгия –покровителя Грузии

* ציטוט מהפואמה של א.ו.POSEKHN "שבוי בקוווקז"
** בגרוזנית – סְקָרְתָּלוֹ (בארצות מזרח המדינה נקראת גּוֹגֶגֶן, מכאן –גרוזיה
ברוסית; במערב המדינה נקראת גאורגיה על-פי שם של גאורגיוס הקדוש. לפ' המסורתי הכנסייתית – גאורגיה היא ארץ חסינותו.

שׁׁפַע וּמְרֹהָב הַפֶּף:
הַצְּפָצָה אֶל-עַל נִזְקָפָת,
בֵּין אֲבָנִים בְּשַׁלְل צְבָעִים
זְרִימָת פְּלָגִים צְלוּלִים חֹלָפָת.
בּוּבָר וּרְדִים שִׁירַת זְמִירִים
לְשֹׂא טֹרְחִים לְגָרָם לְרָטָט
יְפֻהְפִּוֹת בָּרוֹן שִׁירִים;
שֵׁם דָּלָב, עַז רַחֲבִ-יְדִים,
עַטוֹר קָלוֹ קִיסּוֹ עֲבוֹת,
צְבִי מֹוג-לִב בְּמֻעָרֹת
מוֹצָא מַקְלָט בְּצָהָרִים.
בָּרָק, סִים, רַשְׁרוֹשׁ עַלִים,
קוֹלוֹת בְּמַקְהָלה עַזְלִים,
אלְפִי צְמָחִים יְפִי עַינִים;
גַם עַנְג שְׁמַשׁ בְּזַעַרָה,
גַם אֲפָלָה צְפָה קְרִירָה,
הַכָּל נֹשֶׁם, הַכָּל פֹּרֶחֶת,
אוֹר פּוֹכָבִים מְבָרֵק זִוָּת
כְּעֵין גְּרוֹזִינִית צְעִירָה!..
אֲך֒ זַי הַטְּבָע לְאַחֲלִים
לְגָרָם לְנַפְשׁ עַקְרָה
לְהַתְּחִדָשׁ, וּרְקַהַנִּים
רְגַשִּׁי קְנָאָה עַזָּה קְרָה.
לְכָל אֲשֶׁר רָאָה בְּדָרָה
הָוָא חָשׁ שְׁנָאָה, שַׁלְלָל כָּל עַרָּה.

Счастливый, пышный край земли!
Столпообразные раины *,
Звонко-бегущие ручьи
По дну из камней разноцветных,
И кущи роз, где соловьи
Поют красавиц безответных
На сладкий голос их любви;
Чинар развесистые сени,
Густым венчанные плющом,
Пещеры, где палящим днём
Таятся робкие олени;
И блеск, и жизнь, и шум листов,
Стозвучный говор голосов,
Дыханье тысячи растений!
И полдня сладострастный зной,
И ароматною росой
Всегда увлажненные ночи,
И звёзды яркие, как очи,
Как взор грузинки молодой!..
Но, кроме зависти холодной,
Природы блеск не возбудил
В груди изгнанника бесплодной
Ни новых чувств, ни новых сил;
И всё, что пред собой он видел,
Он презирал иль ненавидел.

* Пирамидальные тополя

. V

גּוֹדֵל פְּשָׁב מִזְמַן הַרִּים
 מִשְׁקָן גָּדוֹל, חֶצֶר נְרַחְבָּת
 בְּמַחְיֵר עַמְל, בְּכִיה כּוֹאֲבָת
 שֶׁל עֲבָדִים הַצִּיתְנִים.
 מִשְׁעָוָת הַבָּקָר עַל הַרִּים
 הַפְּטַל אֶל אָרֶךְ נְוַטְּלָת,
 שָׂוָרָת הַמְּדִירָgoת נְפַתְּלָת
 מַצְרִיחַ פְּנִיטִי, וְכַאֲנוֹ
 רַק רְגֻעַת עַלְמָה עַזְמָה –
 מִסְתְּרָת בָּצְעִיף לְבָנָן
 הַנְּסִיכָה תִּמְרָר יְרָדָת
 בְּמִים לְמַלְאָקִינְקָן

. VI

תִּמְיֵד אַלְמ, קוֹדֵר-בָּעֵין
 עַל הַבְּקָעה צְפָה בִּיתָו, -
 הַיּוֹם – שְׁמַמָּה פְּקָדָה אָוֹתוֹ –
 מִשְׁטָה, תְּפִים, חָלֵיל וּזְין :
 גּוֹדֵל שָׁדָך אֶת יְלָדָתוֹ,
 הַזְּמִינֵין לְחָג כָּל מִשְׁפְּחָתוֹ.
 עַל גָּג רְפֹוד שְׁטִיחִים יוֹשְׁבָת
 עִם חַבְרוֹתִים הַכְּלָה,
 בְּשֻׁעַשְׁועַ מְבָלה.
 סְפָה לְרָכוֹס מִתְקָרְבָּת,
 הַגָּהָה, חַצִּי-עֲגֹל נְבָלָע.

V.

Высокий дом, широкий двор
 Седой Гудал себе построил...
 Трудов и слёз он много стоил
 Рабам послушным с давних пор.
 С утра на скат соседних гор
 От стен его ложатся тени.
 В скале нарублены ступени;
 Они от башни угловой
 Ведут к реке, по ним мелькая,
 Покрыта белою чадрой,
 Княжна Тамара молодая
 К Арагве ходит за водой.

VI.

Всегда безмолвно на долины
 Глядел с утёса мрачный дом;
 Но пир большой сегодня в нём –
 Звучит зурна, и льются вины –
 Гудал сосватал дочь свою,
 На пир созвал он всю семью.
 На кровле, устланной коврами,
 Сидит невеста меж подруг:
 Средь игр и песен их досуг
 Проходит. Дальними горами
 Уж спрятан солнца полукруг;

כָּלִן הַוְלָמֹות פְּפֹת בָּרֶצֶף,
שְׁרוֹתָת. כָּלה בַּתְּף-מְרִים
שִׁירָה זו מְלֹוה בְּקָצֶב,
כְּשַׁהֲטַנְבָּור בֵּיד מְוֻרָם.
וְקַמָּה לְעִינִי כָּלָם,
עַמְּדָה לְרַגְעָה וְהַתְּחִילָה
רַקְוֹד מְהֵיר כְּשֶׁל צְפּוֹר...

В ладони мерно ударяя,
Они поют – и бубен свой
Берёт невеста молодая.
И вот она, одной рукой
Кружка его над головой,
То вдруг помчится легче птицы,
То остановится, глядит –

ונענצרה. מבט טהור
תחת ריסים לחם השפילה...
היא שפה ומיד זקופה;
גם הגבה שלה רוגשת;
על-פני שטיחים זריזה, יפה
רגלה האליהית גולשת.
ומחיצת הכהה –
שטופת שעון ילדה קלה.
מקרון אור אשר בפמים
משעשעת פה ושם
ייפה יותר חיוך שפטים
המי כמו נוערים עצומים,

.VII.

אני נשבע בשם תוכב
חצוט-הليل, נשבע בפלא
של אור מזרח ומערב:
שליט פרס כליה זקב
عينים לא נשק מלאה.
ובהרמן שום מזקה
את טל מרגליות הפמים
בלהת שעת האחרים
על גו כזה עוד לא זקרה.
שום יד של בָּן-אדם נרגשת,
עדין לא זכתה לגשׁת
וזא גאות דומות לפולם;
מאז גרשנו מלמעלה,

И влажный взор её блестит
Из под завистливой ресницы;
То чёрной бровью поведёт,
То вдруг наклонится немножко,
И по ковру скользит, плывёт
Её божественная ножка;
И улыбается она,
Веселья детского полна.
Но луч луны, по влаге зыбкой
Слегка играющий порой,
Едва ль сравнится с той улыбкой,
Как жизнь, как молодость, живой.

VII.

Клянусь полночною звездой,
Лучом заката и востока,
Властитель Персии златой
И ни единый царь земной
Не целовал такого ока;
Гарема брызжущий фонтан
Ни разу жаркою порою
Своей жемчужною росою
Не омывал подобный стан!
Ещё ничья рука земная,
По милому челу блуждая,
Таких волос не расплела;
С тех пор, как мир лишился рая,

בְּשַׁבָּע, יִפְהָפֵיה דָמָה לָה
לֹא קָמָה תְּחִתְ שְׁמֵי דָרוֹם.

.VIII

רַקְוֹד נֹעַל תְּמֵר רַזְקַדָּת.
יוֹרֶשֶׁת נְשָׁל גּוֹדֵל עַזְמַדָּת
מִפְרָח הַשְּׁכָם מִפְאָן לְרַדָּת.
לְהַיּוֹת שְׁפָחָה - מַנְתַ-חֲלַקָּה:
- בָּמָקוֹם פְּדָרָר שְׁפָה הַזְקִירָה -
הַמְשֻׁפְחָה שְׁלָא הַכִּירָה,
אי-שָׁם בָּאָרֶץ רַחֲוָקָה.
וְלֹעֲתִים אָפָלוּ פְּנֵיכָה,
בְּטַאוֹ הַסְּטוֹ, אָוְלִי גַם כָּאָב,
וְכָל תְּנוּעוֹה מַתְנוּעָוָתִיכָה,
שְׁקָפָה בַּחֲן אֶת רְגִשּׁוֹתִיכָה,
שְׁקָפָה פְּשָׁטוֹת כּוֹבַשְׁת לִבָּךְ.
וְלוּ עֲכָשׂוּ עַלְיָה דָמוֹן
הַיָּה מְבִיט וּמַתְקִרְבָּב,
הַיָּה נְזָכָר בְּבָנִי גַן-עַדָּן,
וְנָאָנָח וּמַתְעַזֵּב...

Клянусь, красавица такая
Под солнцем юга не цвела.

VIII.

В последний раз она плясала.
Увы! Заутра ожидала
Её, наследницу Гудала,
Свободы резвую дитя,
Судьба печальная рабыни,
Отчизна, чуждая поныне,
И незнакомая семья.
И часто тайное сомненье
Темнило светлые черты;
И были все её движения
Так стройны, полны выраженья,
Так полны милой простоты,
Что если б Демон, пролетая,
В то время на неё взглянул,
То прежних братий вспоминая,
Он отвернулся б – и вздохнул...

מיכאל רובל איור לפואמה "דימון "

וְהוּא הַבָּיִט ... דָקָה עֲזֹבֶת...
 בָּהַתְּרִגְשָׁוֹת לֹא-מִתְאָרֶת
 פָּתָח אֶלְיוֹן הַוָּא מִתְמָלָא.
 בְּנֵפֶשׁ כִּמְדָבָר אֶלְמָת
 צְלִיל מִבְשָׂר טֻבָּות עַלְּהָ -
 שׁוֹב הַוָּא תֹּזֶף קְדוּשָׁה קְוֹסָמָת
 שֶׁל יְפִי אַהֲבָה וִיטּוּב.
 וְהוּא זָמָן רַב מִזְן עִינִים
 בְּחִן שֶׁל הַתְּמוּנָה, וְשׁוֹב
 חַש אֲשֶׁר שֶׁל חַי שְׁמָיִם.
 פָּאֵלוּ כּוֹכְבִים בָּאוּר
 מִתְגַּלְגָּלִים מַולְן בָּתוּר.
 רַתְוק בְּכֶם לֹא-יִדּוּעַ,
 הַכִּיר עַצְבוֹת וְנוֹאָנָחַ,
 וַיָּגַשׁ בָּו דָבָר - מִדּוּעַ? -
 בְּשִׁפְתַ-הַאֲמַם שַׁהְוָא שְׁכָחַ.
 אוֹלֵי סִימָן תְּחִיה נִשְׁלָחַ?
 אוֹלֵי קִבְּלָה אֹתָה בְּרָכָה?
 מְלֹאת פָּתָוי לְמִצְאָא אֵין כַּפָּ...
 הַאל בָּצָר בָּו שְׁכָחָה,
 וְהוּא גַּם לֹא רָצָה לְשִׁפְחָה!..

.

И Демон видел... На мгновенье
 Неизъяснимое волненье
 В себе почувствовал он вдруг.
 Немой души его пустыню
 Наполнил благодатный звук –
 И вновь постигнул он святыню
 Любви, добра и красоты!..
 И долго сладостной картиной
 Он любовался – и мечты
 О прежнем счастье цепью длинной,
 Как будто за звездой звезда,
 Пред ним катились тогда.
 Прикованый незримой силой,
 Он с новой грустью стал знаком;
 В нём чувство вдруг заговорило
 Родным когда-то языком.
 То был ли признак возрожденья?
 Он слов коварных искушенья
 Найти в уме своём не мог...
 Забыть? Забвенья не дал бог;
 Да он и не взял бы забвенья!..

.

יגע סוּסָן הַנְּאָמֵן –
 בְּקִצְרָ-רָומֶן הַחֲתָנוֹ
 מַהְרָ לְבָאוֹ בָּזְמָן לְסֶרֶג
 שֶׁל נְשֹׂאָיו. הַזְּבִילָה דָּרָה
 לְגָדוֹת אַרְגָּזִי יַרְקָוֹת.
 עַמּוֹס בְּשֻׁפָּעָה הַתְּשִׁוָּרוֹת
 בְּעַקְבּוֹתָיו לְאַט פּוֹעַע
 וּמְשֻׁתְּרָה טָור הַגְּמָלִים,
 וּהַלְּגָדָה מַרְחָזָק שָׂמָע
 פָּעַמּוֹנִים מַצְלָצָלִים.
 שְׁלִיט שֶׁל סִינּוֹדָל בְּנָחָת
 רֹכֶב בֶּרֶאַשׁ הַשִּׁירָה -
 גַּזְרָה תְּמִירָה, עַל חִגּוֹרָה
 פָּגִיּוֹן וַחֲרָב, וְזָרָםָת
 מִפְּגָרָת הַבָּדָן. עַלְיוֹ
 רֹכֶבֶת עַם צִיּוֹרִי-זָהָב;
 וּרְחוֹם-עַרְבָּב מִשְׁחָקָת
 בְּשָׂרוֹוְלִים שֶׁל הַצִּוּפה * -
 עַלְיוֹ שְׁוֹלִיךְ הַוד שְׁרוֹקָה.
 רְקָמָת אַכְּפָה - מְלָאכָת הַקָּסָם,
 שְׂוֹרָה שֶׁל צִיצִית לְרָסָן,
 בְּגָ�ן זָהָב סּוּסָן נֹעַז,
 נְדִיר, לֹא יָסֶלָא בְּפָז.
 (מִחְבָּל קְרָבָר הַגִּיעָ).

* בְּגָ�ן עַלְיוֹן עַם שְׂרוֹוְלִים מַתְקָפְּלִים – הַעֲרָת לְרַמּוֹנוֹתָוב

Измучив доброго окня,
 На брачный пир к закату дня
 Спешил жених нетерпеливый.
 Арагвы светлой он счастливо
 Достиг зелёных берегов.
 Под тяжкой ношею даров
 Едва, едва переступая,
 За ним верблюдов длинный ряд
 Дорогой тянется, мелькая:
 Их колокольчики звенят.
 Он сам, властитель Синодала,
 Ведёт богатый караван.
 Ремнём затянут ловкий стан;
 Оправа сабли и кинжала
 Блестит на солнце; за спиной
 Ружьё с насечкой вырезной.
 Играет ветер рукавами
 Его чухи, - кругом она
 Вся галуном обложена.
 Цветными вышито шелками
 Его седло; узда с кистями;
 Под ним весь в мыле конь лихой
 Бесценной масти, золотой.
 Питомец резвый Карабаха

הַסְּעִיר חֹשֶׁשׁ אֲזִינֵי מִנְיעַ,
נוֹחַר, מִבֵּית בָּאַלְכִיסּוֹן
עַל קָצֵף גַּל שְׁבָמְדָרוֹן.
צְרָה, לֹא בְּטוֹפָה הַדְּרָה:
מִשְׁמָאל נָהָר מֶלֶא סְרוֹן,
כַּפְ מִימֵין סְלָק כְּמוֹ קְרָחַ,
וְאַפְלָה... הַיְכָן יְרָחַ?
כָּל הַסְּבִיבָה נְרָאִית נָרָא.
הַוּסִיפה אֹזֶן הַשְּׂבִירָה.

.X.

הַגָּה בִּיתָן-תְּפִילָה. לֹא גָּרוֹ
כִּאן קָבֻעַ, אֲךָ בִּימִים עֲבָרוֹ
נִקְבָּר נִסְיר (עַכְשָׁו קִדוּשׁ)
שְׁפָטָת בְּגַיִן נִקְמַת-אָנוֹשׁ.
מֵאֶז, כָּל הַלְּרָ שְׁחָכָה לוֹ
בּוֹסּוֹף כִּיעַד קָרְבָּ אוֹ פָּגָ
עַצְר וְהַסְּתַפֵּל לְמַעַלָּה
וְהַתְּפִלָּל. לְפִי מְנַהָּג
תְּפִלָּה שְׁמָרָה (קֹול עַמְמִי)
מִמְפָגִיּוֹן הַמִּסְלָמִי.
אֲךָ הַחַטָּן אֵז לֹא דָאָג
וְהַתְּעַלָּם מִן הַמְּנַהָּג -
חַלְם חֲלוּם מִתְחַשְּׁבָנִים:
פְּתַחְוּ דָמָן זֶה עַתָּה
כִּי מְנַישֵּׁק הוּא לְשִׁפְתָּנִים
שֶׁל כְּלָתוֹ בָּעַלְתָּה.

Прядёт ушьми и, полный страха,
Храпя косится с крутизны
На пену скачущей волны.
Опасен, узок путь прибрежный!
Утёсы с левой стороны,
Направо глубь реки мятеjной.
Уж поздно. На вершине снежной
Румянец гаснет; встал туман...
Прибавил шагу караван.

XI.

И вот часовня на дороге...
Тут с давних пор почиет в боде
Какой-то князь, теперь святой,
Убитый мстительной рукой.
С тех пор на праздник иль на битву,
Куда бы путник не спешил,
Всегда усердную молитву
Он у часовни приносил;
И та молитва сберегала
От мусульманского кинжала.
Но презрел удалой жених
Обычай прадедов своих.
Его коварною мечтою
Лукавый Демон возмущал:
Он в мыслях, под ночною тьмою,
Уста невесты целовал.

שְׁנִי אֲנָשִׁים חַלְפוּ וְגַזְוּ
 לְפִתְחָע ... עַד ... צָלֵיל יָרִי ... מָה זֶה?
 הַנְּמִימִיך פְּפַחַ * נֹסֵר נֹעֵז,
 קָנָה תּוֹרְכִּי בַּיד אֲחֹז,
 מַהֲרָה לְעִבָּר הַמִּיה -
 זָקָוף בְּמִשְׂרוֹת רַגְלִים,
 בְּשָׁוֹט הַצְּלִיף הַוָּא פֻּעָמִים,
 פָּרָץ קָדִימָה... יָרֵיחָה ...
 צָוחָה פְּרָאִית, גְּנִיחָות קְלוֹשָׁות
 חַלְפוּ בְּעַמְקַי וְגַמְזָגוּ.
 פְּקָרָב הַיה קָצָר מָאָד
 גָּרוֹזִים מַוְגִּי-לֵב נֹסָגוּ.

.XII

שְׁקָטוּ בְּעַלְתָּה סְלָעִים.
 הַצְּטָוֹפְפוּ בְּגִיא גַּמְלִים,
 הַבְּפִיטּוּ עַל גְּוִיזָׁת בְּפַחַד.
 הַיה אַלְצָוֵל פֻּעָמָנִים
 עַמּוֹם בְּדֹמְמִיה רְזֻוּחָת.
 שְׁדוֹדָה הַשִּׁירָה כְּלִיל.
 מַעַל גּוֹפּוֹת נֹצְרִים בְּלִיל
 חָג עַופְרָזָס, צָפָה בְּטַרְף,
 וְלֹא יָצֹא לִישָׁן בְּקָרָב
 קְבָרָות שְׁלִוִים לִיד אֲבֹתָה
 הַם תְּחַת רַבְדָּ מְרַצְפּוֹת;

Вдруг впереди мелькнули двое,
 И больше – выстрел! – что такое?..
 Привстав на звонких стременах,
 Надвинув на брови папах,
 Отважный князь не молвил слова;
 В руке сверкнул турецкий ствол,
 Нагайка щёлк – и, как орёл,
 Он кинулся... и выстрел снова!
 И дикий крик и стон глухой
 Промчались в глубине долины –
 Недолго продолжался бой:
 Бежали робкие грузины!

XII.

Затихло все; теснясь толпой
 На трупы всадников порой
 Верблюды с ужасом глядели;
 И глухо в тишине степной
 Их колокольчики звенели.
 Разграблен пышный караван;
 И над телами христиан
 Чертит круги ночная птица!
 Не ждёт их мирная гробница
 Под слоем монастырских плит,
 Где прах отцов их был зарыт;

* פְּפַח – כובע/מצנפת גבוהה/ העשויה פרווה כבש

לא יַעֲמֹדוּ דָּוִם מְפַגֵּד
הָאַמְּרוֹת בְּשַׁחַר הַבָּגֶד,
בְּבָכִי וּבְתְּפִילָה עַזְרָגָת,
בָּאוֹת לְקָבֵר מְרֻחָזָק,
אֶךְ מִישָׁהוּ מִנְהָג יוֹדָע,
תְּקִים, לְאִישׁ מַתְגַּעַגָּע,
צָלֵב זָכָרוֹן עַל צָוֵק יָרָק.
קִיסּוֹת בְּקִיצִים יְשִׁתְרָעָע,
עַל צָלֵב יְוִידָה כְּרַשְׁתָּאָל,
וַיַּתְּרַפֵּק עַלְיוֹ כְּרָעָע.
וְהַלְךָ לְמִנוּסָה כְּמָה
!מִצָּא אָוֹתָה בַּיּוֹם אָוּ לִיל
מַתְחַת לְצָלָן שָׁל אָל.

.XIII

הַטּוֹת דָּוָהָר מָהָר מָרָם
כָּאַלְוֹ פָּשׁ לְקָרְבָּבָתוֹמָן:
פָּעֵם מִן הַרִּיצָה עֹזָר,
מַקְשִׁיב לְרוֹום וּנוֹמָר,
מְרַחִיב בְּגַרְטָט נְחִירִים;
פָּעֵם רַזְקָעוֹת פְּרַסְוֹת רְגָלִים,
קְפִּיצָה... אָז, דָּוָמָה לְגַז,
קְדִימָה עַט מְהַיר כְּמוֹ חַז,
בְּרַעְמָה פְּרוּעוּה מְפַיעַ.
עַלְיוֹ רַזְכָב פְּרַשׁ בְּלִי נְיעַ.
פְּתָאָם פּוּעַם הוּא בָּאָכָפָר,
נָח עַל צְוָאָר הַטּוֹת הַעַפָּר.

Не придут сёстры с материами,
Покрыты длинными чадрами,
С тоской, рыданьем и мольбами,
На гроб их из далёких мест!
Зато усердною рукою
Здесь у дороги, над скалою
На память водрузится крест;
И плющ, разросшийся весною,
Его, ласкаясь, обовьёт
Свою сеткой изумрудной;
И, своротив с дороги трудной,
Не раз усталый пешеход
Под божьей тенью отдохнёт.

XIII.

Несётся конь быстрее лани,
Храпит и рвётся, будто к брани;
То вдруг осадит на скаку,
Прислушается к ветерку,
Широко ноздри раздувая;
То, разом в землю ударяя
Шипами звонкими копыт,
Взмахнув растрёпанною гривой,
Вперёд без памяти летит.
На нём есть всадник молчаливый!
Он бьётся на седле порой,
Припав на гриву головой.

מיכאל ורובל איור לפואמה "דימון "

עָזֶב רַפְנָנוּ פִּרְשׁ שְׁחוֹת,
 תְּקֻעוֹת בְּמִשְׁרוֹת רְגֵלִי,
 וְדָם מִפְצָע כְּקָלוֹת
 זָרָם לְרַחֲבָה אַקְפָּה
 אֶת אַדְוָנָגָה מַקְרָב מַכְרִיעַ,
 סְוִ-חַזָּ, הַרְמָקָת. לֹא נַזְעַ!
 הַשִּׁיג אָתוֹ בְּלִיל קָלִיעַ
 שֶׁל אַזְּטִינִי מַרְשָׁעַ!

.XIV

בָּבִית גּוֹדֵל בְּכִיה נְבָהָלָת
 המִוּן אַדְם הַמּוּם עַזְמָד:
 גּוֹפָה עַל גַּב הַסּוּס מַטְלָת,
 שֶׁבָּא דָהָר, נַפְלָ וְמַת.
 מֵי הָא, פִּרְשׁ צָעִיר מַנוֹחַ?
 מִשְׁדָּה הַקְּרָב הָא בָּא בְּלִ רְוִת.
 פְּנֵיו שְׁחוֹמוֹת שְׁוֹמְרוֹת רְכֹז,
 ذָמוֹ כְּפָה בְּגָדִים יְנַשְּׁק,
 וּבְתַנוּעָה פְּרָאִית כּוֹבְשָׁת
 יְדוֹ אֶת צְעָרוֹ שֶׁל סְוִוָּה.
 נְשָׁאָרָת הַפְּלָה בְּהָלָם...
 רָאִי, אִיר חַתְגָּר אַמְּיָן:
 אַחֲר מַלְתָּנִיסִיר, הַעַלְם
 עַמְד וּבָא לְנִשְׁוֹאָין.
 אַבּוֹ, גּוֹרֵל אָתוֹ הַכְּרִיעַ,
 רַזְכָב עַל סְוִוָּ שֹׁוב לֹא יָגִיעַ...

Уж он не правит поводами,
 Задвинул ноги в стремена,
 И кровь широкими струями
 На чепраке его видна.
 Скакун лихой, ты господина
 Из боя вынес как стрела,
 Но злая пуля осетина
 Его во мраке догнала!

XIV.

В семье Гудала плач и стоны,
 Толпится на дворе народ:
 Чей конь примчался запалённый
 И пал на камни у ворот?
 Кто этот всадник бездыханный?
 Хранили след тревоги бранной
 Морщины смуглого чела.
 В крови оружие и платье;
 В последнем бешеном пожатье
 Рука на граве замерла.
 Недолго жениха младого,
 Невеста, взор твой ожидал:
 Сдержал он княжеское слово,
 На брачный пир он прискакал...
 Увы! но никогда уж снова
 Не сядет на коня лихого!..

על מְשֻׁפֶּחֶת שָׁמֶךָ, שְׁלוֹה
 מִפְתַּח הַאֵל כָּרְעֵם צוֹנְחָת.
 נִפְלָה תִּמְרָר עַל מְשֻׁפֶּחֶת,
 הִיא מִתְּיִפְרַת, מִתְּיִפְחַת
 וּמִתְּנִשְׁמַת מִקְרָבָה,
 דָּמָעָה אַחֲרָ דָּמָעָה זָלָגָת...
 וְאַז לְזָכַת הִיא, מִזְאָגָת,
 קֹול בְּקָסְמוֹ שָׂובָה לְבָה:
 "לְשֹׁוא, יְלִדָּה, עַמְלָ עַיְנוֹה!
 פָּמוֹ טָל-תְּחִיה כָּל דָּמָעָתִיךְ
 עַל גּוֹף אֲלָם אִין נַפְלָות,
 וּפָן לְשֹׁוא צְרוּפֹת שְׁפְטִיךְ
 וְלִפְנֵיכְ בְּתוּלָות.
 חַתְנָה כָּל כָּה רְחוֹק הָגֵעַ
 מִכְמִינְהָתָה, כָּלּוֹ עַטְוֹף
 בָּאוֹר, וּמְלַטְּפָה רְקִיעָ
 אֶת מַבְטוֹ נַטּוֹל הָגּוֹף.
 אַזְנוֹ שִׁיר מַלְאָכִים קְזֹבֶת.
 חָלָום חִיִּים שְׁוֹה פָּרוֹתָה!
 בָּעֵדָן כָּל אִינָה נַחֲשָׁבָת
 דָּמָעָה שֶׁל נַעֲרָה פְּשָׁוֹתָה.
 לֹא! לֹא שְׁוֹים יוֹתֵר מִהְגָּהָה,
 אֶלָּה אֶרְצִית שְׁלִי, מַלְאָה,
 סִי אָדָם כְּנֶגֶד רְגָע
 הַעֲצֵב הַיְּקָר שְׁלָה!

На беззаботную семью
 Как гром слетела божья кара!
 Упала на постель свою,
 Рыдает бедная Тамара;
 Слеза катится за слезой,
 Грудь высоко и трудно дышит;
 И вот она как будто слышит
 Волшебный голос над собой:
 "Не плачь, дитя! Не плачь напрасно!
 Твоя слеза на труп безгласный
 Живой росой не упадёт:
 Она лишь взор туманит ясный,
 Ланиты девственные жжёт!
 Он далеко, он не узнает,
 Не оценит тоски твоей;
 Небесный свет теперь ласкает
 Бесплотный взор его очей;
 Он слышит райские напевы...
 Что жизни мелочные сны,
 И стон и слёзы бедной девы
 Для гостя райской стороны?
 Нет, жребий смертного творенья,
 Поверь мне, ангел мой земной,
 Не стоит одного мгновенья
 Твоей печали дорогой!"

אַט שְׁטוֹת עַל-פָּנִי שְׁמִים
בְּלִי מִפְּרָשׂ וּהַגָּאים,
עַרְפֵּל חֲצֹת כְּמִים
מִקְהָלוֹת הַמְּאוֹרים.
בָּאיַנְסּוֹף שֶׁל שְׁדוֹת רְקִיעַ -
עַדְרִי-צְמָר - נְזָדִים
בְּלִי עַקְבָּן, בְּלִי כָּמָן יְעַזְבָּן
עַנְנִים תְּמֻקְמִים.
יוֹם פְּגִישָׁה לֹא מִשְׁמָם,
יוֹם פְּרָדָה אַיִן מִכְבִּיד,
לֹא חֲבֵל עַל זָמָן בּוֹרָם,
שְׁאִיפּוֹת אֵין לְעַתִּיד.
וּבָיוֹם אָסּוֹן יָגָע
קָחִי אָוֹתָן לְרִלְגָּמָא:
הַן שְׁלָלוֹת, כְּלָום לֹא נָגָע
בְּן עַל-פָּנִי הָאָדָמָה.

בָּרְגָּע שִׁישִׁים אֲדָרָת
הַלִּילָה עַל פָּסָגוֹת קְוִקָּז,
בָּרְגָּע שְׁמַלָּה נֹסְתָּרָת
תְּשִׁלָּח עַל כָּל הָאָרֶץ הֵס,
בָּרְגָּע שְׁמַשְׁבָּה הָרוּם
יְנִיד הַעֲשָׂב הַשְׁחוֹט,
וְאַפּוֹר שְׁבָתָה בָּן
תוֹכֵל לְעוֹף מִהְמַחְבּוֹא,

На воздушном океане,
Без руля и без ветрил,
Тихо плавают в тумане
Хоры стройные светил;
Средь полей необозримых
В небе ходят без следа
Облаков неуловимых
Волокнистые стада.
Час разлуки, час свиданья –
Им ни радость, ни печаль;
Им в грядущем нет желанья
И прошедшего не жаль.
В день томительный несчастья
Ты об них лишь вспомяни;
Будь к земному без участья
И беспечна, как они!

Лишь только ночь своим покровом
Верхи Кавказа осенит,
Лишь только мир, волшебным словом
Заворожённый, замолчит;
Лишь только ветер над скалою
Увядшей шевельнёт травою,
И птичка, спрятанная в ней,
Порхнёт во мраке веселей;

וּפָרֶח לִיל יַפְתֵח עֵינִים
לְבָלָע טָל, מִתְתַּח שְׁמִים,
בָּאֵל מִתְחַת לְעֵנֶף,
כְּשַׁבְּיִרְם הַזְּהָבָבָה
בָּאָפָל יַעֲלָה כְּמוֹ כְּתָרָה,
עַלְיָך יִסְתְּכֵל בָּסְתָר, -
אָזִי אֲבֹא אָנִי כְּרָז,
עַד שְׁחַר אֲשֶׁר אָזִיר,
עַל מַשִּׁי הַרִּיסִים שׂוֹטָה
שְׁרַשְׁרַת פְּלוֹמֹות שֶׁל פָז..."

.XVI

מֶלֶה אָמָר מֶלֶה נֶגְרָת,
צְלִיל אַחֲרָן נָמוֹג, לֹא שָׁב.
הִיא קָמָה, מַבִּיטה לְשֹׁוא
בָּמְבוֹכָה לֹא-מִתְאָרָת.
אָבָדָן-עֲצֹת וַפְּחַד רָב,
הַתְּלִבָּהוֹת בְּגֹוף עַזְבָּת...
כָּל רְגַשּׁוֹת רֹותְחִים עַכְשָׁו,
אֶת הַוּרִידִים לְבָה מֶלֶה לָה,
נְפָשָׁה קָרוּעָת אַזִּיקִים,
וְקוֹל הַפְּלָא מַלְמָעָלה,
נְדָמָה לָה, מִדְבָּר בְּפָנִים.
רָק לְפִנּוֹת בְּקָר הִיא גְּרָדָמָת
שְׁלֹוָה נְכֹסֶפֶת לְהַבְּיאָה,
אֲך֒ הַחְלָם הַגְּבוּאָי
כְּפָה אָוֹתָה לְהִיוֹת נְדָמָת:

И под лозою виноградной,
Росу небес глотая жадно,
Цветок распустится ночной;
Лишь только месяц золотой
Из-за горы тихонько встанет
И на тебя украдкой взглянет, -
К тебе я стану прилетать;
Гостить я буду до денницы
И на шелковые ресницы
Сны золотые навевать..."

XVI.

Слова умолкли в отдаленье,
Вослед за звуком умер звук.
Она, вскочив, глядит вокруг...
Невыразимое смятенье
В её груди: печаль, испуг,
Восторга пыл – ничто в сравненье,
Все чувства в ней вскипели вдруг;
Душа рвала свои оковы,
Огонь по жилам пробегал,
И этот голос чудно-новый,
Ей мнилось, всё ещё звучал.
И перед утром сон желанный
Глаза усталые смежил;
Но мысль её он возмутил
Мечтой пророческой и странной.

דָמוֹת עַרְפְּלִית עַלְמָת, גָר
בַּיְמִי לֹא אֲרַצִי זָהָר,
מִרְכֵין רָאשׁוֹ לְמִרְאָשׁוֹתֶיהָ,
בָּאַהֲבָה רְבָה כְּלָפִיק,
מְבִיט בַּעֲצָב בְּלִי מְלָה
כְּאָלוֹ הָוֹא כָּלּוֹ חָמָלה.
אֵין זֶה מֶלֶךְ יֹשֵב רַקְיעַ,
מְגַן שְׁלָה, לְשֻׁמֶר מְגַיעַ;
קְרָנִי הַקְשָׁת בְּהִירּוֹת
אֶת תְּלַפְּלִיו לֹא מְקִיפּוֹת;
אָכָל גָם לֹא שָׁטָן קָשָׁוֹת,
מְדִינִים קָר וּמְתַעַלְל,
אֶלְאָ כִּמּוֹ עַרְבָ צָח בְּלִי רַום -
לֹא יוֹם לֹא לִיל, לֹא אוֹר לֹא צָל!..

Пришлец туманный и немой,
Красой блестая неземной,
К её склонился изголовью;
И взор его с такой любовью,
Так грустно на неё смотрел,
Как будто он об ней жалел.
То не был ангел-небожитель,
Её божественный хранитель;
Венец из радужных лучей
Не украшал его кудрей.
То не был ада дух ужасный,
Порочный мученик – о нет!
Он был похож на вечер ясный:
Ни день, ни ночь, - ни мрак, ни свет!..

חלק ב'

Часть 2

I.

"אָבִי, עַזְבָּ מֶלֶה זֹעֲפָת,
פִּסְפִּק בְּבֵית פִּטְמָר לְנַחֲף!
אָנִי בָּזָכה, דָמֻעה שׁוֹאָפָת
אֶת אָחִיוֹתִיבָה לְעַקְף.
לְרִיאִיק הַחַתְנִים כְּמוֹ אָשָׁד
זֹלְפִּים מִכְלָה הַמִּקְזָמוֹת...
יָשׁ דֵי בָּגָרוֹזְיָה פְּלוֹת,
אָנִי לֹאִישׁ לֹא מַקְדְּשָׁת!..
לְפִתְרָסָות כְּבָר אִין מִקְזָם;

I.

"Отец, отец, оставь угрозы,
Свою Тамару не брани;
Я плачу: видишь эти слёзы,
Уже не первые они.
Напрасно женихи толпою
Спешат сюда из дальних мест...
Немало в Грузии невест;
А мне не быть ничьей женою!..
О, не брани, отец, меня.

אֲפָהָ רֹאֶה: מִיּוּם לַיּוֹם
אַנְיָן, קָרְבָּנוֹ לְסֵם, נַזְבָּלָת,
אָוֹתִי הָרוּם מַמְבָּלָת,
שׁוֹבָה לְבִי בְּחַלְמָוֹת;
אֶל נָא תְּתַנֵּן לְבַת לְמוֹתוֹ!
רַחֲם, פְּקַדֵּשׁ לְאַלְפִּיהָ,
שְׁלַח אֶת בְּתֵךְ מִסְרָת-תְּבוֹנָה;
וּבְמַנְצָר יְגַן עַלְיָה
גּוֹאֵל קְשׁוֹב לְכָל תְּלוֹנוֹת.
אֵין בַּי חִדּוֹה, נְפִשִּׁי סּוֹבָלָת...
אוּלִי אַזְכָּה בְּאֹור אַמְּתָה:
הַיָּה פָּאָזִירָה קַזְבָּלָת
אַרְזָן-מַתִּים לִי טְרַם עַת..."

Ты сам заметил: день от дня
Я вяну, жертва злой отравы!
Меня терзает дух лукавый
Неотразимою мечтой;
Я гибну, сжалься надо мной!
Отдай в священную обитель
Дочь безрассудную свою;
Там защитит меня спаситель,
Пред ним тоску свою пролью.
На свете нет уж мне веселья...
Святыни миром осеня,
Пусть примет сумрачная келья,
Как гроб, заранее меня..."

.II

את הפליה לאאל הקדישו:
 לאו בצער למינזר
 מצמֶר גו גָלִימה הלביישו
 על רה פְזַקה של תְמֵר.
 אך גם עטוֹף לבוש צנווע,
 כמו פחת מְשִׁי וְזָהָב,
 לבוה פעם בעטן רב
 כלו נְשָׁבָה חָלוּם פְרָוּעַ...
 על המזביח גָר מונח;
 בעת תפילה בלתי-תגמָרת,
 כשרחות חֲגִיגָה שָׂרָרָת,
 נשמע לה קול מקר פָלָק.
 באור קלוש בשעת אשמרת
 פְדָמוֹת מְכָרָת, לפעים
 בל עקבות, לא מלים
 גָלְשָׁה בערפל הקטרת.
 היא כמו פוכב שקט זרחה,
 אך להיכן אותה משכה?..

.III

מנזר קדוש נוטר מעין
 מלא באמיריו דלבים.
 הצפיפות סדרות בשתיים
 אליו הובילו. לעיתים,
 כפעלה לגיא חקליקה,

II.

И в монастырь уединенный
 Её родные отвезли,
 И власяницею смиренной
 Грудь молодую облекли.
 Но и в монашеской одежде,
 Как под узорною парчой,
 Всё беззаконною мечтой
 В ней сердце билося, как прежде.
 Пред алтарём, при блеске свеч,
 В часы торжественного пенья,
 Знакомая, среди моленья,
 Ей часто слышалася речь.
 Под сводом сумрачного храма
 Знакомый образ иногда
 Скользил без звука и следа
 В тумане лёгком фимиама;
 Сиял он тихо, как звезда;
 Манил и звал он... но – куда?..

III.

В прохладе меж двумя холмами
 Таился монастырь святой.
 Чинар и тополей рядами
 Он окружён был – и порой,
 Когда ложилась ночь в ущелье,

בְּתַא-הַפִּזְרָה הַבְּזִיקָה
הַמִּנוֹרָה שֶׁל אֵיקָנִין.

בְּאֵל הַשְּׁקָדִוָּת נָצְבָת,
שְׂוִירָת אַלְבִּים סְמִילִי עֲצָבָת,
אֲשֶׁר שְׁׁמָרִים עַל מַצְבֹּות;
נְשָׁמָע שִׁיר אַפְּרִים קַטְנוֹת;
זְרִימָה, מְפֻעָן קַולְחָת,
יאָרָה סִילּוֹן קַרְרִיר חַבְבָּי;
לִמְרָגְלוֹת שֶׁל כְּפָתְלָי
הָוָא הַתְּמִזָּג בְּגַיא בִּיחָד
עִם אַחֲרִים בֵּין הַשִּׁיחִים
הַמְּכֹסִים בְּכַפּוֹר פָּרָחִים.

.IV

הַרִּים צְפֹנָה וּמִזְרָחָה...
לְאוֹר עַדְיוֹן אַיְלָת-שָׁחָר
עַת כְּשַׁעַן כְּחָלְדָעָה
(לְגַיא טְבֻעָתִי יְסוּרוֹ),
וּבְפִנִּים כָּלְפִי מִזְרָח
מוֹאָזִינִים פּוֹתְחִים בְּ"עוֹרָא!";
עַת פָּעָמָן בְּקֹל צָלוֹל
מַעַיר מַנְזָר, עַת כְּשַׁנְפְּרַדָּת
שְׁלוֹת הַלִּיל מַכְפָּתָלָל,
גְּרוֹזִינִית צָעִירָה יוֹרְדָת
עִם כְּדַשְּׁלָה, אַרְךְ צְוָאָר,
בַּיְד לִמְרָגְלוֹת הַהָר -
פֹׁגּוֹת הַרְכָּס מִשְׁלָגוֹת,

Сквозь них мелькала в окнах кельи,
Лампада грешницы младой.
Кругом, в тени дерев миндальных,
Где ряд стоит крестов печальных,
Безмолвных сторожей гробниц,
Спевались хоры лёгких птиц.
По камням прыгали, шумели
Ключи студёною волной ,
И под нависшою скалой,
Сливалясь дружески в ущелье,
Катились дальше, меж кустов,
Покрытых инеем цветов.

IV.

На север видны были горы.
При блеске утренней Авроры,
Когда синеющий дымок
Курится в глубине долины,
И, обращаясь на восток,
Зовут к молитве муэцины,
И звучный колокола глас
Дрожит, обитель пробуждая;
В торжественный и мирный час,
Когда грузинка молодая
С кувшином длинным за водой
С горы спускается крутой,
Вершины цепи снеговой

בָּאוֹר סֶגֶל בַּהְיִר צְבוּעֹת,
עַל-פָּנִים רַקְיעַ טוֹר הַקִּימֹן
וּבְשִׁקְיעָה הַן הַאֲדִימָה
מַאֲחֹרִי בָּעֵרֶפְּלִים.
מַעַל הַעֲטָנִים בַּזְּקָעַ,
גָּדוֹל מַעַדְרַת הַפְּרִים
קָזְבָּק, שְׁלִיט קָזְקָז, בְּלִי רָע,
חַבּוֹשׁ מַצְפָּת, רָאשׁ הַרִּים.

.V

אָרְךָ מִחְשָׁבָה אֶחָת פּוֹשָׁעַת
מִלְבָד תְּמָר עַכְשָׁו מְנוּעָת
שְׁשָׁוֹן טָהָר, וּבְגִינָה
כָּל הָעוֹלָם קֹדֶר וּמְרַלְתָּה
גַּם קָרְנוֹן אָרוֹר, גַּם חֹשֶׁר לִילָה
הַכָּל - לִיטּוּרִים עַלָה.
וְלָעַתִּים, כְּשָׁרָק עַזְעַפְתָּה
קְרִירָות לִילִית אֶת הַסְּבִיבָה,
מַוְלָא אַיְקוֹנוֹן כְּמוֹ מַטְרַפָּת
הַיא מִשְׁתְּחִוָה, וּבְבָה
קְשָׁה שְׁלָה טָרַפְתָּ שְׁקָט
וּבְדִמְמָה פָּתָאָם זְעַקָת;
וְאַיְשׁ בָּאַפְלָה חֹבְקָת
חֹזֶשׁ: "זֶה רֻם-הָר גּוֹגָם
הַמְּרַתָּק בְּמַעֲרָה!" -
וּמַבָּהָל מַאֲלִיל פּוֹלָם
מַאיְזׁוֹן לְדַהְיָה.

Светло-лиловою стеной
На чистом небе рисовались,
И в час заката одевались
Они румянной пеленой;
И между них, прорезав тучи,
Стоял, всех выше головой,
Казбек, Кавказа царь могучий,
В чалме и ризе парчевой.

V.

Но, полно думою преступной,
Тамары сердце недоступно
Восторгам чистым. Перед ней
Весь мир одет угрюмой тенью;
И всё ей в нём предлог мученью –
И утра луч и мрак ночей.
Бывало, только ночи сонной
Прохлада землю обоймёт,
Перед божественной иконой
Она в безумье упадёт
И плачет; и в ночном молчанье
Её тяжёлое рыданье
Тревожит путника вниманье;
И мыслит он: "То горный дух
Прикованный в пещере стонет!"
И чуткий напрягая слух,
Коня измученного гонит.

מְלַאת יָגֹן וְחִדּוֹת
 לֵיד סְלוֹן פֶּמֶר תְּקֻופּוֹת
 בְּשָׁרָעָפִיה מִסְתְּגָפּוֹת
 בְּאֲנָחוֹת, עִינָה חֹלֶפֶת
 לְמִרְחֹק מִתּוֹךְ מִסְתּוֹר
 שׂוּמָעָת לְמַשָּׁה: הוּא יְחִזּוֹר!
 לֹא סְתִם לְטַפּוֹ חִלּוּמוֹתִיה,
 לֹא סְתִם הוּא בָא אֵלֶיךָ שָׁם,
 וּבְעַצְבוֹת הַבֵּית עַלְיָה,
 בְּרוֹר מִפְלָא דָבָר לֹא סְתִם!
 כָּבֵר זָמָן אָרָךְ בְּלִי דַעַת לְמַה
 עֹזְגָת הִיא יוּמָם וּלְיל;
 לְקֹרוֹא תְּפִילּוֹת קְדוֹשָׁות הִיא קְמָה –
 אַלְיָה הַלֵּב רָק מִתְפָלֵל.
 בְּמַאֲבָק זָה מִתְעִיפָת,
 רֹצֶחֶת לְבָרָה וְלְשׁוֹן,
 אַגְּהַפְרִית כְּמוֹ אַש שְׂרִפְתִי!
 בְּפַחַד רָצֶחֶת לְמַלְוָן;
 הַמְלִימּוֹת נָמָגוֹ, נָטוֹ...
 פְּלַחְתִים בָּזְעָרָת!
 זְרוּעָת חֹבְקֹת אֹיר, נָמוֹ
 עַל הַשְּׁפָטִים נְשִׁיקֹות...

Тоской и трепетом полна,
 Тамара часто у окна
 Сидит в раздумье одиноком
 И смотрит вдаль прилежным оком,
 И целый день, вздыхая, ждёт...
 Ей кто-то шепчет: он придёт!
 Недаром сны её ласкали,
 Недаром он являлся ей,
 С глазами, полными печали,
 И чудной нежностью речей.
 Уж много дней она томится,
 Сама не зная почему;
 Святым захочет ли молиться –
 А сердце молится *ему*;
 Утомлена борьбой всегдашней,
 Склонится ли на ложе сна:
 Подушка жжёт, ей душно, страшно,
 И вся, вскочив, дрожит она;
 Пылают грудь её и плечи,
 Нет сил дышать, туман в очах,
 Объятья жадно ищут встречи,
 Лобзанья тают на устах...

מיכאל ורובל איור לפואמה "דימון "

גְּבוּזָת שֶׁל גַּרְזִיהַ נְדֻמוֹ.
 בָּא עֲרֵב צָחַ, חָמִים, עָרָב.
 וּלְמַנְצָרָה הָגַע דָּמָן
 כְּהָרְגָלָן מְרַנְיָן הַלְּבָב.
 אֲךָ לֹא הָעַז לְהַתְּקִרְבָּה,
 לְהַכְּנוֹס, לְגַרְמָם לְפִגְעָה
 בְּקָדֵשׁ הַמְּקוֹם; לְרִגְעָה
 בְּיָהָה דָּמָה כִּי הוּא נְכוֹן
 עַל-יָד הַפְּטָל הַגְּבוּזָה,
 רַק כִּדְיַי אֶת הָאָסּוֹן לְמִנְעָה,
 כָּבָר לֹא תְּרַתְּ עַל הַזְּדוֹן...
 הוּא מַתְּהַלֵּר, עַלְוָה נְצָמָת;
 מַבִּיט לְמַעַלָּה – חַלּוֹנָה
 מוֹאָר בְּמַנְוָרָה רֹעֵדָת...
 הַיא מַחְקָה בְּכָל אָזְהָה!
 פָּתָאמָם, תֹּאֲגַח רְחַשׁ מְנוֹנוֹטוֹנִי, -
 תְּצִילֵל צִ'ינְגָּוָר* נְעִים הַרְמוֹנוֹנִי...
 וְמִישָׁהוּ בְּשִׁיר פִּתְחָה;
 וְזָרָם הַצְּלִילִים כָּה רָה,
 כְּשַׁל זְלִיגָת דָּמָעה מְעַין.
 וְשִׁיר כָּל כָּה יְפָה הַוּשָׁר
 כָּאַלְוָה הוּא כָּלּוֹ חַוְּבָר
 בְּגַן-הַעֲדָן וְגַמְסָר
 לְאָרֶץ שְׁחַכְתָּה עַדְיוֹ.

* סוג של גיטרה (הערת לרמנונטוב)

Вечерней мглы покров воздушный
 Уж холмы Грузии одел.
 Привычке сладостной послушный
 В обитель Демон прилетел.
 Но долго, долго он не смел
 Святыню мирного приюта
 Нарушить. И была минута,
 Когда казался он готов
 Оставить умысел жестокой.
 Задумчив, у стены высокой
 Он бродит: от его шагов
 Без ветра лист в тени трепещет.
 Он поднял взор: её окно,
 Озарено лампадой, блещет;
 Кого-то ждёт она давно!
 И вот средь общего молчанья
 Чингура стройное бряцанье
 И звуки песни раздались;
 И звуки те лились, лились,
 Как слёзы, мерно друг за другом;
 И эта песнь была нежна,
 Как будто для земли она
 Была на небе сложена!
 Не ангел ли с забытым другом

הַאֲמָמֵלָה הַזֶּה שְׁשָׁר,
 וְאֶל רְעֵהוּ, שְׁמַכְבָּר
 נִשְׁפַּחַת זֶה עַתָּה נִצְּפָר,
 יָרַד קָדֵי לְהַמְתִּיק לוֹ סְבָל?
 אֶת אַהֲבָה כָּאוֹר וְכָבֵל
 חַשְׁדָמָן אֶז לְרַאשָׁוֹנָה.
 רֹצֶחֶת לְנוֹס – כְּנָפּוֹ סְמָרָת
 וְכָפְלה פָּתָאמָ גּוֹבָרָת;
 מַעַיִן, שְׁמַצְמָן שְׁחוֹנָה, -
 הוּ, גָּוֹ! – דָמָעָה כְּבָדָה נַזְּרָת...
 וְעַד הַיּוֹם מִטְלָת שָׁם
 עַד עַמְקָה אֶבֶן מִגְּקַבָּת
 בָּאַשׁ דָמָעָה אֶחָת צָרָבָת,
 דָמָעָה שְׁלָא מַעַיִן אָדָם.

.VIII

וְהָא נִכְנוֹ כְּשָׂהָא פָּתוּם
 לְאַהֲבָה וְלִטְוָבָה,
 וְהָא בְּנִשְׁמָתוֹ בְּטוּם:
 פָּגָאַלָה שְׁלֹן קְרוּבָה.
 מְנֻעָלָם אַלְמָם בָּא פְּמָד,
 חֹשֶׁךְ צְפִיה לֹא נְהִירָה,
 כְּאָלָה הַמְּכִירָה יְמָד
 אֶת גָּאוֹת הַנְּשָׁמָה -
 מְצָב הַמְבָשָׂר אִימָה!
 וְהָא נִכְנוֹ, רֹאָה מְגַדָּד,
 כְּרֹבָב, שְׁלִים גַּן-הַעֲדָן, ,

Вновь повидаться захотел,
 Сюда украдкою слетел
 И о былом ему пропел,
 Чтоб уладить его мученье?..
 Тоску любви, её волненье
 Постигнул Демон в первый раз;
 Он хочет в страхе удалиться...
 Его крыло не шевелится!
 И, чудо! Из померкших глаз
 Слеза тяжёлая катится...
 Поныне возле кельи той
 Насквозь прожжённый виден камень
 Слезою жаркою, как пламень,
 Нечеловеческой слезой!..

VIII.

И входит он, любить готовый,
 С душой, открытой для добра,
 И мыслит он, что жизни новой
 Пришла желанная пора.
 Неясный трепет ожиданья,
 Страх неизвесности немой,
 Как будто в первое свиданье
 Спознались с гордою душой.
 То было злое предвещанье!
 Он входит, смотрит – перед ним
 Посланник рая, херувим,

שָׁמַר נְפִשָּׁעַת מִיסְרָת,
 גַּע מִמֵּךְ לֹא בָּאֵיר
 וּמְאוֹבֵב בְּכָנֶף זָהָרָת
 אָוֹתָה בַּעֲדִינָות מִסְתִּיר.
 הַזָּפָן כָּלּוֹ פָּתָאָם בְּנֶגֶה
 וּמְסֻנָּרְמָאָר אַלְפָה
 בָּמְקוֹם מְלֹאת בָּרְכָה חֲמוֹת
 שָׁמַע דָּמוֹן תּוֹכְחוֹת:

.IX

"יצור קֹדֶר, מְשֻחָת, בָּן-תִּפְתָּח,
 מַיְּכָאָן קָרָא לְךָ בְּאָפָל?
 פָּה אֵין לְךָ מַעֲרִיצִים,
 כָּאֵן רַע לְאַנְשָׁם עָזְדוֹנוֹ.
 וְאֶל קְדוּשָׁת אַהֲבָתָנוֹ,
 פָּשָׁע, אֶל תְּסִלְלַ דְּרָכִים!"

וְדָמוֹן אֶת רָאשׁוֹ מְרִימָה,
 עֲוֹנָה בְּצָחָק זָדוֹנִי זָחָום
 וּמְבָטוֹן קַאֲשׁ-קְנָהָה;
 שָׁוב הַתְּעוֹורָר בְּלֵב קְשָׁוָם
 שְׁנָוֹת נְצָחָה, אַרְסָ שְׁלַשְׁנָה:
 "הִיא רַק שְׁלִי", - אָמַר בְּזַעַם, -
 "הַשְּׁאָר אָוֹתָה, אַבְדָּה הַעֲטָה!
 מְגַן, אַחֲרַת כָּבֵר הַפָּעָם,
 לֹא לִי, לֹא לָהּ, אַינְךָ שְׂזָפָט.
 וְחוֹתְמָתִי מְזֻמָּן בָּזְלָטָה

Хранитель грешницы прекрасной,
 Стоит с блестающим челом
 И от врага с улыбкой ясной
 Приосенил её крылом;
 И луч божественного света
 Вдруг ослепил нечистый взор,
 И вместо сладкого привета
 Раздался тягостный укор:

IX.

"Дух беспокойный, дух порочный,
 Кто звал тебя во тьме полночной?
 Твоих поклонников здесь нет,
 Зло не дышало здесь поныне;
 К моей любви, к моей святыне
 Не пролагай преступный след.
 Кто звал тебя?""

Ему в ответ
 Злой дух коварно усмехнулся;
 Зарделся ревностию взгляд;
 И вновь в душе его проснулся
 Старинной ненависти яд.
 "Она моя! – сказал он грозно, -
 Оставь её, она моя!
 Явился ты, защитник, поздно,
 И ей, как мне, ты не судья.
 На сердце, полное гордыни,

עַלְיָהּ הַלֵּב גָּאוֹתִינִי.
כַּאֲنָן קְדוֹשְׁתֶּךָ אַיִלָּה שׂוֹלְטָתֶךָ:
שׂוֹלְטָתֶךָ, אָוֶה בָּכָאֵן רָק אַנְּיָה!..."
אַזִּי מְלָאֵךְ עַצְוֹב עַיִנִים
עַל הַקְּרָבָן מִבְּטַח הַרִּים
וּבְרִפְרוֹף אִיטִּי כְּנַפְפִים
טָבָע בָּאַתְּרָה הַמְּרוֹמִים.

.X

תָּמָרָ:

מִמְּלֹאתֶךָ אַיִלָּה גּוֹבְּרָתָה.
מִשְׁאָול, מַעַדְןָ לִי נְשָׁלָחָ?
מַה רְצֹונֶךָ?

דָּמוֹן:

אַתְּ נְהִידָּרָתִ!

תָּמָרָ:

אָגָם מַי אַתָּה? תָּמָר לִי, פָּתָח!

דָּמוֹן:

נִפְשַׁר בְּקַשְׁבַּחַזְקָה הָאָזִינָה

Я наложил печать мою;
Здесь больше нет твоей святыни,
Здесь я владею и люблю!"
И Ангел грустными очами
На жертву бедную взглянул
И медленно, взмахнув крылами,
В эфире неба потонул.

.X.

Т а м а р а

О! кто ты? Речь твоя опасна!
Тебя послал мне ад иль рай?
Чего ты хочешь?

Д е м о н

Ты прекрасна!

Т а м а р а

Но молви, кто ты? отвечай...

Д е м о н

Я тот, которому внимала

לִי בְּלִילֹת מַחְלוֹגָה,
אֶת לְחֵשׁ שְׁרֻעָפִי הַבִּינָה,
אוֹלִי בְּעָצְבּוֹתִי הַבִּנָה.
דָמָוֹתִי רָאיַת בְּחִזּוֹמָה.
אֲנִי שְׁנוֹא עַל בְּנֵי הַחֲלָד,
תְּקִוָה מִמְבָטִי נַזְבָּלָת
לְעַבְדִי אֲנִי – מַגְלָב;
אֲנִי שֵׁר דָעַת, חָפֵשׁ קַבָע;
אוֹבֵד לְאַלְלָה, רָעה לְטַבָע...
וְלִרְגָלֵיךְ מִשְׁתּוֹפְפִי!
לְרִקְבָּה תְּמִזְגָות מִסְרָתִי
תְּפִילֹת שֶׁל אַהֲבָה שְׁקָטוֹת,
עֲנוֹנוֹ רָאשׁוֹן שְׁכָאָן עַבְרָתִי
וְדָמָעוֹתִי הַרְאָשׁוֹנוֹת.
מַתּוֹךְ הַרְחָמִים, הַקְשִׁיבָי!
אֹוֹתִי לְאַל וְטוֹב תְּשִׁיבִי
בְכַח מַלְוָתִיךְ אֲדִיר!
עַטְ�וִי בָאָרֶךְ קַדּוֹשׁ עַיְנִיךְ –
הַיִיְתִי עַזְלֵה הַחֲטָא מִסִיר –
מֶלֶאָה חֶדֶשׁ בְּצִיו שְׁמִיגָה.
הַקְשִׁיבָי לְנַהֲמָת-הַלְבָב:
עַבְדָךְ גַּרְצָע אֹוֹתָךְ אַהֲבָה!
מַרְגָע שְׁאוֹתָךְ רָאיַתִי
אֶת אַלְמֹתִי, כְּחֵי הַיִיִתִי
מוֹקֵן לְשָׁנָא בְּקָרְבָ לִבָ.
וְלִשְׁמַחָה אַרְצִית הַפָעָם
קְנָאתִי, גַם אֵם הִיא קְצָרָה.
לְחִוּת לֹא כָמוֹ שְׁאָתָא אֵין טָעַם,

Ты в полуночной тишине,
Чья мысль душе твоей шептала,
Чью грусть ты смутно отгадала,
Чей образ видела во сне.
Я тот, чей взор надежду губит,
Я тот, кого никто не любит,
Я бич рабов моих земных,
Я царь познанья и свободы,
Я враг небес, я зло природы,
И, видишь, я у ног твоих!
Тебе принёс я в умиление
Молитву тихую любви,
Земное первое мученье
И слёзы первые мои.
О! Выслушай – из сожаленья!
Меня добру и небесам
Ты возвратить могла бы словом.
Твоей любви святым покровом
Одетый, я предстал бы там,
Как новый ангел в блеске новом;
О! только выслушай, молю, -
Я раб твой, - я тебя люблю!
Лишь только я тебя увидел –
И тайно вдруг возненавидел
Бессмертие и власть мою.
Я позавидовал невольно
Неполной радости земной;
Не жить, как ты, мне стало больно,

ובְּלֹעַדְךָ – זוּה נָגֵר!
בְּלֹבֶן חֲלוֹל נִצְנֵץ לְפִתְעָם
בְּאַפְלָל קָרְן אָוֹר חָדֵשׁ,
וְעַצְבָּע עַל תְּחִתְיַת הַפְּצָע
הַחַל לְנוֹעַ כְּנַחַשׁ.
אֵין בְּלֹעַדְךָ שָׁוֹם תְּזַעַלְתָּ
לְנִצְחָה, לְשִׁלְטָה עַל חָלָד,
חֲסֹרָתָכְלָל עַרְקָה כָּל מַלְהָה,
מִקְדָּשׁ רַחֲבָה לֹאָהָה.

תָּמָרָ:

עָזַב אָוֹתִי, אַל תְּשַׁקֵּר לִי!
רַמְיִיתְכָּבֵר בְּכָל מַלְהָה.
בָּוֹרָא עָזָלָם! לֹא יָכוֹלָה
לְהַתְּפִלָּל... הַלְּבָב אָוֹמֵר לִי...
שְׁכַלְיָמָרְעָל וְנַחַלְשָׁן!
אַל תְּקַטְלֵנִי לְבָב קָרוּעָ...
כָּל מַלְוְתִּיךְ סָם וְאַשְׁן!
אַתָּה אָוֹבָב? אָמֵר, מַדְעָעָ?

דָּמוֹן:

מַדְעָעָ? .. פָּלָא שֶׁל אָשָׁה,
אֵין לִי הַסּוֹבֵר, אֲךָ הַתְּמִסְרָתִי
וּמְרָאשִׁי הַמְּרַשֵּׁע
בְּגַאוֹה זָר סִגְנָה הַסּוֹרָתִי,
וְתִּרְתְּחַטְּבָה עַל כָּל עַבְרִי.

И страшно – розно жить с тобой.
В бескровном сердце луч нежданый
Опять затеплился живей,
И грусть на дне старинной раны
Зашевелилась, как змей.
Что без тебя мне эта вечность?
Моих владений бесконечность?
Пустые звучные слова,
Обширный храм без божества.

Т а м а р а

Оставь меня, о дух лукавый!
Молчи, не верю я врагу...
Творец! Увы! я не могу
Молиться... гибельной отравой
Мой ум слабеющий объят!
Послушай, ты меня по чгубиши;
Твои слова – огонь и яд...
Скажи, зачем меня ты любишь!

Д е м о н

Зачем, красавица? Увы,
Не знаю!.. Полон жизни новой,
С моей преступной головы
Я гордо снял венец терновый,
Я всеё былое бросил в прах:

בְּמַבְטֵח – עָדִי, תִּפְתַּח.
אֹהֶב אֹתֶךָ לֹא כָּמוֹ בָּנוֹת,
אַתָּה לֹא תִּכְלִי כָּר לְאַהֲבָה:
בְּכָל פֶּקַם, בְּכָל הַלְּהָט
שְׁרַעַף נֶצֶחִי, חִלּוּם אַיִן-סֻזָּף.
מִיּוּם בְּרִיאָה שְׁמוֹרָה בְּסִתְרָה
דְּמוּתָךְ עַמְקָךְ בְּגַשְׁמָתִי,
וַיְהִיא תִּמְדִיד לְוַתָּה אָוֹתִי
בְּנֹסֶף מִדְבָּר נֶצֶחִי שֶׁל אַתָּר.
זָמָן רַב עַזְרָר עַשְׂתוֹנוֹתִי
שְׁמָרָה רָה מַתּוֹק לְלֵב מַבְקָעַ.
בָּאַשְׁר-עַדְןָ כָּל שְׁנוֹתִי
רַק אַתָּה פִּסְרָתָ לִי בְּרַקְיעַ.
הָוּ, לוּ רַק אַתָּה תִּכְלִי לְקַלְּט
כְּמָה מָרָה, תִּחוֹשָׁה נֹאָשָׁת,
לָעֵד, בְּלִי הַבְּדָלָה נִדְרָשָׁת,
בֵּין פָּאָב לְעַדְנָה לִנְדָד,
לְגַמּוֹל עַל טֹב לֹא לִחְכֹּת,
כְּשֶׁגֶם עַל רַע גַּמּוֹל לֹא מָגִיעַ;
לְחִיוֹת בָּזְדָד, לְחוֹשֵׁךְ אַשְׁם
– וְאַתָּה עַצְמֵי מִשְׁעָמִים –
לְסֻזָּף אַיִבָּה אַיִגָּה מְגִיעַ...
תִּמְדִיד רֹזֶג, תִּמְדִיד שְׂזִיל,
כָּל מָה שְׁחַטֵּשׁ, רֹזֶה, שְׁזַעַם –
הַכְּלָל שְׁזִיגָא, הַכְּלָל יְזִידָע,
לְכָל דְּבָר בָּז, מְזִילָל.
בְּרַגְעַ שְׁבָאָל מְרַדְתִּי,
הַלִּם בַּי רַעַם דִּין הַשֵּׁם,

Мой рай, мой ад в твоих очах.
Люблю тебя нездешней страстью,
Как полюбить не можешь ты:
Всем упоением, всей властью
Бессмертной мысли и мечты.
В душе моей, с начала мира,
Твой образ был запечатлён,
Передо мной носился он
В пустынях вечного эфира.
Давно тревожа мысль мою,
Мне имя сладкое звучало;
Во дни блаженства мне в раю
Одной тебя недоставало.
О! если б ты могла понять,
Какое горькое томление
Всю жизнь, века без разделенья
И наслаждаться и страдать,
За зло похвал не ожидать,
Ни за добро вознагражденья;
Жить для себя, скучать собой
И этой вечною борьбой
Без торжества, без примиренья!
Всегда жалеть и не желать,
Всё знать, всё чувствовать, всё видеть,
Стараться всё возненавидеть
И всё на свете презирать.
Лишь только божие проклятье
Исполнилось, с того же дня

מִמְּפָרָם מַבּוֹ נִפְרַדְתִּי -
חֶבְוק הַטְּבָע קָר, שׁוֹמָם...

Природы жаркие объятья
Навек остывли для меня;

מיכאל ורובל. "דימון המומט"
תְּבֵל כְּחֵלָה סְבִיב זָהָרָת;
רָאִיתִי נְפָלָות אֲדֻרָת

Синело предо мной пространство;
Я видел брачное убранство

שֶׁל מְאֹרִים לֵי מַקָּרִים:
כָּאֵלֹו חֲתוֹנָה הַתְּחִילָה –
כְּלָם בַּעֲתָרוֹת זְהִילָה...
אֶקְהָם אָוֹתִי לֹא מְזָהִים.
מְגַרְשִׁים, מְכִים בְּרֻעָם
חַפְשָׁתִי חֲבָרִים שְׁלִי,
אֶקְמָבְטִים, פְּנִים בְּצָעָם
פְּלָל לֹא זְהִיטִי בְּעַצְמִי.
גְּבָהְלָתִי, בְּמַשְׁקָן כְּנָפִים,
רָק כִּדִּי לְהַפְּרָד מְהָם,
דָּמָרָתִי... אֶקְרָא לְאָנוֹ, שְׁמִים!
אַיְבָן יְזִידָע. כָּמוֹ לְהָם,
כָּל הָעוֹלָם חָרְשָׁ, אַלְמָם.
כָּךְ בְּלִי מִפְּרָשׁ וְהַגָּה שְׂطָה,
בְּגַלְלָ פְּגִיעָה קְשָׁה, סִירָה
לְזִירָם מִשְׁתְּנָה קְשֹׁוֶרָה
בְּלִי מְטָרָה, עֲגָנָה לֹא שְׁתָה;
כָּךְ אַחֲרִי הַסּוּרָה
פְּפָה שֶׁל עֲנָנָה שְׁחוֹרָה
בְּדַד בְּכָל הַתְּכִלָּת עַטָּה
בְּלִי עַז לְהַסְּתָּלֵל לְמַטָּה,
לְהַעֲצָר בְּשָׁוָם מְקוּם –
לֹא בָּאָפָן, לֹא בָּדָרָם.
בְּבָנִי-אָדָם זָמָן-מָה נְהָגָתִי,
לְמַדְתִּי חֲטָאִים הַרְבָּה,
כָּל נְעָלה שִׁישׁ הַרְגָּתִי,
הַשְּׁמָרָתִי כָּל דָּבָר יְפָה.
אַש אַמְוֹנָה זְכָה כִּיבִּיתִי

Светил, знакомых мне давно...
Они текли в венцах из золата;
Но что же? Прежнего собрата
Не узнавало ни одно.
Изгнанников, себе подобных,
Я звать в отчаянии стал,
Но слов и лиц и взоров злобных,
Увы! я сам не узнавал.
И в страхе я, взмахнув крылами,
Помчался – но куда? Зачем?
Не знаю... прежними друзьями
Я был отвергнут; как эдем,
Мир для меня стал глух и нем.
По вольной прихоти теченья
Так повреждённая ладья
Без парусов и без руля
Плывёт, не зная назначенья;
Так ранней утренней порой
Отрывок тучи громовой,
В лазурной вышине чернея,
Один, нигде пристать не смея,
Летит без цели и следа,
Бог весть откуда и куда!
И я людьми не долго правил,
Греху недолго их учил,
Всё благородное бесславил
И всё прекрасное хулил;
Недолго... пламень чистой веры

ללא מאמצים גָדוֹלים,
אך לא היו טְפֵשִׁים צְבוּעים
שׁוּם כָל מַה שָׂאָז עֲשִׂיתִי.
גָמְלָתִי לְבָקָעֹת, וְאוֹר
זָרִיתִי שֵׁם כִּמוֹ מַטָּאָור
עַמְקָ בְּלִילָה בְּצָלָמִות...
- פֶּרֶשׁ גָּלְמוֹד דָּרְבָּן בְּחֻבָּט -
בְּזִיקָה קָרוֹב הַלְּגָ שְׁוֹלָל -
וְעַם סְוִוּ לְתָהָום נְפָל,
קָרָא לְרִיק... וּבְשִׁפּוּעַ
נְשָׁאָר עַקְבָּ שֶׁל דָם קָטָן...
אֶת רַצְחָנוֹת הַשְׁעָשָׂעָ
אַפְּבָתִי רָק לְפָסָק-זָמָן.
עַטְוֹף בְּעַרְפָּל וּרְעָם,
עַם הַסּוֹפָה בְּמַאֲבָק,
- דָהָרָתִי גָם אֲנִי לֹא פָעָם -
מַעַל הַרִּים עַלְהָ אַבְקָ!
עַם אִתְּנִי-הַטְּבָע נָח
יוֹתָר לְלִבָּ, וְשָׁם הָוָא נָח
בְּלִי מְחַשְּׁבָה, נָתָה לְשָׁכָם
מְכַל דָּבָר בְּלָתִי-נְשָׁכָה.
כָּלָם יָשׁ קוֹרְטוֹב לוֹמָר עַל הַבָּל
דוֹרוֹת שְׁאַיָּשׁ לֹא זָכָר,
שְׁגָוְרָלָם - עַמְלָ אַבָּל,
בְּהַשְׁוֹאָה לְאַי-הַכָּר
שֶׁל רְגָעָ קָט בּוֹ חַשְׁתִּי סְבָל?
הַאֲם אֲדָם יְצֹר-אַמְתָה?
יְלֹד, בָּגָר, זָקָן וִמְתָה...

Легко навек я залил в них...
А стоили ль трудов моих
Одни глупцы да лицемеры?
И скрылся я в ущельях гор;
И стал бродить, как метеор,
Во мраке полночи глубокой...
И мчался путник одинокой,
Обманут близким огоньком;
И в бездну падая с конём,
Напрасно звал – и след кровавый
За ним вился по крутизне...
Но злобы мрачные забавы
Недолго нравились мне!
В борьбе с могучим ураганом,
Как часто, подымая прах,
Одетый молньей и туманом,
Я шумно мчался в облаках,
Чтобы в толпе стихий мятежной
Сердечный ропот заглушить,
Спастись от думы неизбежной
И незабвенное забыть!
Что повесть тягостных лишений,
Трудов и бед толпы людской
Грядущих, прошлых поколений,
Перед минутою одной
Моих непризнанных мучений?
Что люди? что их жизнь и труд?
Они прошли, они пройдут...

אֵך עָזֶד עֲתִיד לְהַתְמִירָט,
וְדַיْן צָדִיק יְכֹל לְסַלְטָן!
לֵי אֵין תְּקֻווָה: בִּינְתַר שָׁאָת
אַתְגַעַגָע בְּלִי לְשָׁכָחָן.
לְתוֹאָגָתִי אֵין בֵּית-קְבָרוֹת;
הִיא כְּמוֹ נְחַשׁ, שָׁר עֲזֹנוֹת,
כְּמוֹ סָלָע הַלְוָחָץ עַל מָח...
לֹא מִפְסִיקָה בְּדַם לַרְתָמָן –
מְאוֹזָולִיאָם בְּלִי מְטוֹטָן
גָדוֹשׁ תְּקֻווֹת וְתְאֹוֹת.

Надежда есть – ждёт правый суд:
Простить он может, хоть осудит!
Моя же печаль бессменно тут,
И ей конца, как мне, не будет;
И не уснуть в могиле ей!
Она то ластится, как змей,
То жжёт и плещет, будто пламень,
То давит мысль мою, как камень –
Надежд погибших и страстей
Несокрушимый мавзолей.

תִמְרָה:

עַל צָעַרְךָ מִסְפִּיק שְׁמַעַתִּי.
כָּל שְׁעַלְכָה תִמְרָה לְקָרָאת
הַחֲטָאת...

Т а м а р а

Зачем мне знать твои печали,
Зачем ты жалуешься мне?
Ты согрешил...

דָמוֹן:

בָּאָמָנָגָדָה חֲטָאתִי?

Д е м о н

Против тебя ли?

תִמְרָה:

מְאַזִינִים...

Т а м а р а

Нас могут слышать!..

דָמוֹן:

Д е м о н

לא! אָף אַחֲד.

Мы одне.

תְּמִרָה:

Т а м а р а

הָאֵל!

А бог!

דְּמוֹן:

Д е м о н

אֵין עָזֶק בְּחִלָד,
וְלֹא יָבִיט לֹא בָּר, לֹא בַּי!

На нас не кинет взгляда:
Он занят небом, не землёй!

תְּמִרָה:

Т а м а р а

אָגָעֵשׂ תִּפְתַּח, אָשׁ קֹוטֶל?

А наказанье, муки ада?

דְּמוֹן:

Д е м о н

אֵז מָה? גַם שָׁם תְּהִי עָמֵד!

Так что ж? Ты будешь там со мной!

תְּמִרָה :

Т а м а р а

אוֹרֶם-רֹץ, בְּקַשְׁבֵּי תָרָךְ,
גַם אָמַגְתָּ אֶת הַשְׁלֹחָה,
מְבָלִי מְשִׁים אֲנִי בְּסֹתָר
לְךָ בְּנִיחַת מְקֻשִׁיבָה.
אָגָעֵשׂ רָק בְּכַזְבָּןִינִט
לְצֹד אֲתָּה נְשַׁמְתִּי... חָבל!
הָוּ, חָווּ עַלְיָהָם תְּרִיעִים?

Кто б ни был ты, мой друг случайный, -
Покой навеки погубя,
Невольно я с отрадой тайной,
Страдалец, слушаю тебя.
Но если речь твоя лукава,
Но если ты, обман тая...
О! пощади! Какая слава?

בָּמָה לְהַתִּפְאֵר תּוֹכֵל?
 הַאֲמָם בֵּין עָרֶקֶת רַב מֹל אַלְהָ
 נְשִׁים שֶׁלָּא פִּפְצֵץ אַתָּה?
 גַּם הַן נְהַדְרוֹת לְפָלָא,
 סְדִינִי הַבְּתוּלוֹת הַאֲלָה
 יְדִ בְּנִ-תְּמִוְתָה עַד לֹא קָמְטָה...
 לֹא! תָּן שְׁבוּעָה גּוֹרֵל מִכְרֻעָת...
 רָאה, אֲנִי מִתְגַּעֲגָעָת!
 קְשׁוֹב לְכָל חַלּוֹמוֹתִי
 וּפְחד מִנְפְּשִׁי מַזְגָּע,
 אַתָּה מִבֵּין, אַתָּה יָדָע
 בְּן תְּרַחְם עַלְיָה וְדָאי!
 תָּן נְדָר לִי, שְׁבוּעָה מִזְהָה לִ
 מִמְּזִימֹת לְהַפְּטִיר!
 כָּלָום אֵין יוֹתֵר שְׁבוּעָות כְּאַלְהָ
 שֶׁלָּא נְתַנֵּן עַד לְהַפְּרָר?..

דָמוֹן:

בַּיּוֹם רָאשִׁית בְּרִיאָה נִשְׁבַּע לָהּ,
 בַּיּוֹם בּוֹ גָּס בְּרִיאָה הַשְׁבַּת,
 בַּבְּצִיּוֹן בְּצִיזָה וּטְבָח,
 בְּנַצְחֹן אֲמַת-לָעֵד,
 בְּבִיטּוֹרִי אֲשָׂה מִכְתְּמָת,
 כָּלָום חֹלֵף שֶׁל פִּכְרֻעָה,
 בְּפָגִישָׁתֵנוּ הַקְּצָרָה
 וּבְפִרְדָּה הַמְּאִימָת.
 נִשְׁבַּע בְּהַמּוֹנִי רוחֹת - -

На что душа тебе моя?
 Ужели небу я дороже
 Всех, не замеченных тобой?
 Они, увы! прекрасны тоже;
 Как здесь, их девственное ложе
 Не смято смертною рукой...
 Нет! Дай мне клятву роковую...
 Скажи, - ты видишь: я тоскую;
 Ты видишь женские мечты!
 Невольно страх в душе ласкаешь...
 Но ты всё понял, ты всё знаешь –
 И сжалившись, конечно, ты!
 Клянися мне... от злых стяжаний
 Отречься ныне дай обет.
 Ужель ни клятв, ни обещаний
 Ненарушиемых больше нет?..

Д е м о н

Клянусь я первым днём творенья,
 Клянусь его последним днём,
 Клянусь позором преступленья
 И вечной правды торжеством.
 Клянусь паденья горькой мукой,
 Победы краткою мечтой;
 Клянусь свиданием с тобой
 И вновь грозящею разлукой.
 Клянуся сонмищем духов,

לשלט בכם נתן לי כמ –
בחבר כל מלאך קור-רום,
ששהוא אובי נשי עד כלות,
בبور ועדן, זיו פניה,
בכל קדשה ארצית ובה,
באחרון ממבטייה,
בדמע הראשוני שלה,
בתמיותה המרגשת,
בסבל, אשר עלאי,
באשד תלתליך-משי,
נשבע באהבה של:
נשבע אני לחידל מרחש
של גאותנו ונקמה!
 مكان החנופה בלחש
ארסית תפוח כל נשמה;
אני אשלים עם השמים,
אהב ואתפיל! מה נעים
להאמין לחסד רק!
בבכי וחרטה אמחק
עקב האש – מכת אלה –
מפח שראוי גם לה,
ובעלם הבור ברגע –
ニיפא! – הוא בלעדי יפרח.
הו, אנחנו רק, האמינו,
אותך להעירך יכל.
בי לוי קדש, ושמירני,
הנחתתי רגלה הפל.
לאהבה ממתי הפעם,

Судьбою братий мне подвластных,
Мечами ангелов бесстрастных,
Моих недремлющих врагов;
Клянуся небом я и адом,
Земной святыней и тобой.
Клянусь твоим последним взглядом,
Твою первою слезой.
Незлобных уст твоих дыханьем,
Волною шёлковых кудрей,
Клянусь блаженством и страданьем,
Клянусь любовию моей:
Я отрекся от старой мести,
Я отрекся от гордых дум;
Отныне яд коварной лести
Ничей уж не встревожит ум;
Хочу я с небом примириться,
Хочу любить, хочу молиться,
Хочу я веровать добру.
Слезой раскаянья сотру
Я на челе, тебя достойном,
Следы небесного огня –
И мир в неведенье спокойном
Пусть доцветает без меня!
О! верь мне: я один поныне
Тебя постиг и оценил:
Избрав тебя моей святыней,
Я власть у ног твоих сложил.
Твоей любви я жду, как дара,

אַתָּה לְךָ נִצְחָה עַבְורָ נֵיד;
בָּאַהֲבָה כְּמוֹ גַם בְּזֻעַם,
פָּמֶר, אַנְיָ גָּדוֹל פָּמִיד.
אַנְיָ, כְּבָן חֹרֵין שֶׁל אַתָּה,
אֲקָח אֹתָךְ אֶל הַמְּרוֹמִים,
אַתָּה לְךָ שֶׁם מֶלֶכְוֹת וְכַתָּר,
רַעַיתִי לְעוֹלָמִים!
בָּאַדִּישׁוֹת תְּבִיטִי הַבָּה,
בָּלִי רַחֲמִים וְהַזְּדָהוֹת:
כְּאָנוּ נָוי אַרְךְ-יָמִים אַיִּגְנוּ,
וְאַשְׁר אִין בָּר-אַמִּיתּוֹת.
כְּאָנוּ עַל כָּל שָׁעַל שֹׂד וְפִתְּחָת,
וּפְתַשְׁוֹקֹות כְּאָנוּ רַדְוֹדֹת,
כְּאָנוּ לֹא יָדָיעִם אַהֲבָבָלִי פְּנִיד
וְגַם לְשָׁנָא לֹא גְבוּלוֹת.
הַלֹּא יָדַעַת מַה הַזָּעָרָה
הָאַהֲבָה שֶׁל בָּנִי-אָדָם?
בְּבִחרוֹת הַזָּם רַזְתָּ –
בְּן-רַגְעַ מַתְקִירֵר הַזָּם!
כְּלָוִס מִישָׁהוּ יַצְבֵּר לוּ כַּמְ
אֶל מַוְלָּ פִּרְדָּה וְשַׁעַמּוֹם,
פָּתָח הַיּוֹ ... כַּדִּי לְפֹסֶם
הַגְּחַמְנוֹת שֶׁל הַחְלוֹם?
לֹא מִחְכָּה גּוֹרֵל קְזֹדר לָהּ,
הַזָּעָרָה לָעֵד, כְּרוּב,
לְהִיאָת קְרָבָן, לְקָמָל כְּפֹרָה
בְּגַלְלָה קְנָאָה גָּוָה בְּכַלְבָּב,
מִחְשְׁשֹׁת מְרוֹת, מִקְמַץ

Я вечность дам тебе за миг;
В любви, как в злобе, верь, Тамара,
Я неизменен и велик.
Тебя я, вольный сын эфира,
Возьму в надзвездные края;
И будешь ты царицей мира,
Подруга первая моя;
Без сожаленья, без участья
Смотреть на землю станешь ты,
Где нет ни истинного счастья,
Ни долговечной красоты,
Где преступленья лишь да казни,
Где страсти мелкой только жить;
Где не умеют без боязни
Ни ненавидеть, ни любить.
Иль ты не знаешь, что такое
Людей минутная любовь?
Волненье крови молодое, -
Но дни бегут и стынет кровь!
Кто устоит против разлуки,
Соблазна новой красоты,
Против усталости и скуки
И своенравия мечты?
Нет! не тебе, моей подруге,
Узнай, назначено судьбой
Увянуть молча в тесном круге
Ревнивой грубости рабой,
Средь малодушных и холодных,

תְּקִוֹת רַיְקֹות, תָּרֵךְ מַאֲכָה
בָּקָר הַגֶּפֶשׁ, חֹפֶר-אַמְץ,
עַמְלֵל הַמִּגְעָסָרָק.
אַתְּ לֹא תַּכְבִּישׁ שֵׁם מִתְאַבְּלָת,
מִקְפָּת קִיר שֶׁל אֲבָנִים
רָחוֹק בָּאַמְצָעַ מִתְפָּלָת
בֵּין אֱלֹהִים לְאָנָשִׁים.
עַתִּיד אַחֲרָה, בָּרִיה מִשְׁלָמָת,
לֹר מִחְכָּה – יְגּוֹן, עַדְגָּה:
צָרָה קָשָׁה כָּאַב גּוֹרָםָת,
וְעַמְקָה הַתְּרִגְשָׁוֹת שָׂוֹנוֹת.
לְגֹרְלוֹן הַשְּׁאֵרִי פְּלָח
הַאֲדָמָה קָאָמְלָה;
אַתְּ תְּהֹם הַתְּזִדָּה אַרְאָה לְךָ
הַמְּרַתְּקָה וְגַאהָ.
בָּמוֹן רֹוחֹת קְשֹׁוֹרוֹת לְרֹפֹן
לְרֹשְׁוֹתֶה מִיד אַבְיאָ,
שְׁפָחוֹת קְלוֹת, פִּירֹת הַקּוֹם
אַתְּן, יְפִיפְיָה שְׁלִי.

וּבְשִׁבְילֶךָ אֲקָח הַכְּתָר
בְּקָדָם, מִפְּוֹכֶב רָחוֹק,
וּבְחִצּוֹת הַלִּיל בְּסִטָּר
בְּטַל פְּרַחִים אֶתְוָא אַבְזָק.
אֲכָרֶךָ מִתְנִינָה, כִּמְנוּ בְּסִירָט,
בְּקָרָן שֶׁל שְׁקִיעָה וְרַדָּה,
בְּגַל אֲרוֹמָה מִשְׁכָּרָת

Друзей притворных и врагов,
Боязней и надежд бесплодных,
Пустых и тягостных трудов!
Печально за стеной высокой
Ты не угаснешь без страстей,
Среди молитв, равно далёко
От божества и от людей.
О нет, прекрасное созданье,
К иному ты присуждена;
Тебя иное ждёт страданье,
Иных восторгов глубина;
Оставь же прежние желанья
И жалкий свет его судьбе:
Пучину гордого познанья
Взамен открою я тебе.
Толпу духов моих служебных
Я приведу к твоим стопам;
Прислужниц лёгких и волшебных
Тебе, красавица, я дам;
И для тебя с звезды восточной
Сорву венец я золотой;
Возьму с цветов росы полночной;
Его усыплю той росой;
Лучом румянного заката
Твой стан, как лентой, обовью,
Дыханьем чистым аромата

אָוַר לְהַרְרוֹת אֲדֹע.
כִּי לְעֵג אָוַתָּה בְּרַקְע
אַשְׁמִיע לְךָ קֹול גֶּבֶל בָּר.
אַרְמוֹן אֲדִיר אֲבָנָה בָּן-רַגְעָ -
טוֹרְקֵז, בְּרַקְעָת ועֲנָבָר.
אַל קְרַקְעִית פִּים אַרְדָּה,
אָעוֹף מַעַל לְעַנְנִים,
אַתָּן הַכָּל לְךָ - אָשָׁר, יְדָע -
אַהֲבֵיכִי!..

Окresный воздух напою;
Всечасно дивною игрою
Твой слух лелеять буду я;
Чертоги пышные построю
Из бирюзы и янтаря;
Я опущусь на дно морское,
Я полечу за облака,
Я дам тебе все, все земное –
Люби меня!..

מיכאל רובל איור לפואמה "דימון"

וְהוּא מִדְחָיִם
 בַּאֲשֶׁר שְׁפֵתִיו הַחַל לְגַעַת
 עַד פֶּה רֹעֵד שֶׁל מַעֲנָה,
 וּבְמַלְתַּת פָּתָוי מִכְרֻעָת
 עֲנָה מִיד עַל כָּל תְּחִנָּה.
 מִבְּטָה אֲדִיר שְׁרָף עִינִּים
 בַּאֲפָלָה סְמִיכָה עַלְיָה
 הָאָ, כְּמוֹ פָּגִיּוֹן בַּיּוֹד נַקְשָׁה,
 זָרָח יְשָׁרָם עַל רַאֲשָׁה.
 הַכְּרִישָׁה רַוֵּם רַשְׁעָה!
 רַעַלְתַּת נְשִׁיקָה מִפְנַנְתָּה
 בְּגַוֵּף שְׁלָה, וְצַעַקָּה,
 פֶּה פּוֹרָאָה וְאַרְקָה,
 בְּשִׁנְתַּת הַלִּיל פָּתָאמָה רַזְעָמָת.
 וְבָה נְשִׁמְתַת תִּמְרָר יוֹקְדָת
 אִמְרָה הַכָּל – תְּחִנָּה, תְּהִווָּה
 שֶׁל צְעִירָה אַשְׁר נְפִרְדָּת
 מִמְּטָהִים, מַאֲהָבָה.

אוֹתָה שָׁעָה הַמְּשִׁיר לְנוֹעַ
 סְבִיב הַכְּתָלִים תַּלְוִילִים לְאָט
 רָק אִישׁ אַחֲד – שָׁוֹמֵר צְנוּעָ

И он слегка
 Коснулся жаркими устами
 Её трепещущим губам;
 Соблазна полными речами
 Он отвечал её мольбам.
 Могучий взор смотрел ей в очи!
 Он жёг её. Во мраке ночи
 Над нею прямо он сверкал,
 Неотразимый, как кинжал.
 Увы! злой дух торжествовал!..
 Смертельный яд его лобзанья
 Мгновенно в грудь её проник.
 Мучительный, ужасный крик
 Ночное возмущил молчанье.
 В нём было всё: любовь, страданье,
 Упрёк с последнею мольбой
 И безнадёжное прощанье –
 Прощанье с жизнью молодой.

В то время сторож полуночный,
 Один вокруг стены крутой
 Свершая тихо путь урочный,

עם לום הקשה ביד*.
 אֲגָמְבָּה אַתָּה בָּזְלָמָת,
 קָרֹב לִפְאָה הַנְּעֶרֶת
 פָּתָחָם מֶלֶכת, יְדֵי מְרֻמָת
 מַעַל הַלּוֹת נְעֶצֶרֶת.
 תָּזַע אַלְמָן אָרֶץ וְשָׁמִים
 שָׁמַעַת הוּא צָלֵיל הַנְּשִׁיקָה
 מְלָאת תְּשִׁוָּקָה שֶׁל שְׁתִי שְׁפָתִים...
 צַוְּהָה קָצֶרֶת, גְּנִיחָה כְּהָה...
 הַסּוֹר חֹטֵא הַרְגִּישׁ... לְמַעַלָה
 הוּא הַסּוֹטֶל, הַמְשִׁיר לְשַׁתָּק,
 אֲגָרְגָע קָטָף לְפָלָה
 הַכָּל נְדָם... וּמְרֻחָק
 מְשֵׁב הַרְוִם בָּא לְבָדָק
 מַה כָּאן אֲנָשָׁה עַלְוָה לְכַטֵּל
 וּמַה שֶּׁמֶן לְגַדְתָּו בָּאָפָל
 לְחַשְׁנָה בְּגִיא עַמְּקָ...
 קָשִׁישׁ מְהֻר מִיד לְכָרָע,
 תְּפִילָת קָדוֹשׁ קָשׁוֹב לְזֹמֶר
 כְּדֵי שְׁדַבָּקָה שֶׁל רֹום-רַע
 מְרֻעִין טָמָא יוֹסֵר...
 נְבָל, מְצָלִיב בַּיָּד רַזְעַת
 חִזָּה נְפָעָם מִחְלָמוֹת,
 וּבָרָגֶל חִלְשָׁה מִזְעַדָת
 שׁוֹב נָע לְאָרֶךְ הַחוֹמוֹת.

Бродил с чугунною доской,
 И возле кельи девы юной
 Он шаг свой мерный укротил
 И руку над доской чугунной,
 Смутясь душой, остановил.
 И сквозь окрестное молчанье,
 Ему казалось, слышал он
 Двух уст согласное лобзанье,
 Минутный крик и слабый стон.
 И нечестивое сомненье
 Проникло в сердце старика...
 Но пронеслось еще мгновенье,
 И стихло все; издалека
 Лишь дуновенье ветерка
 Роптанье листьев приносило,
 Да с тёмным берегом уныло
 Шепталаась горная река.
 Канон угодника святого
 Спешит он в страхе прочитать,
 Чтоб наважденье духа злого
 От грешной мысли отогнать;
 Крестит дрожащими перстами
 Мечтой взволнованную грудь
 И молча скорыми шагами
 Обычный продолжает путь.

* בימי-ביניים בלילה ברחבות הערים היו עוברים שמורים ומדים פעם הקישו בלהות או צעקו: "שקט בעיר!", כדי שההתושבים היו בטוחים כי השומרים לא נרדמו.

.XIII

הִיְתָה תַּמֵּר בָּאֲרוֹנָה
כְּפִיה. גְּרָדָה לְגַצְחָה.
לְבָן וְצָחָה, עֹרוֹן הַמֶּצֶחָה
זָהָר כָּאוֹר הַלְּבָנָה.
לָעֵד כָּבֵר נְעָצָמוּ עִינֵּיהֶן...
אָה מִי, שְׁמַיִם! לֹא יָגִיד:
בָּרוּר שְׁמַחְכָּה תִּמְדִיד
לְבָשִׂיקָה אוֹ שְׁחָרִית
מְבֻט מִצְלָת תְּחִתָּת רִיפִּיהָ?
אָבֵל לְרִיק אָוּרְפָּז שֶׁל יוֹם
גָּלְשׁ עַלְיָה מִמְּרוֹם;
לְשִׂיא נְשָׁקָו אֹתָם בְּרָאָף
שְׁפָטִי קְרוֹבִים בָּאָלָם עַצְבָּב...
שְׁוּם כְּמַאֲחָרִי פָּטִירָה
אָתָּתָנוּ מְפוּתָה לֹא יָקְרָעָ!

.XIV

גַּם בָּחֲגִים אוֹ יוֹם הַלְּקָדָת
לֹא הַתְּלִבְשָׁה בְּהַזְּדָה –
כָּל תְּכַשֵּׁיטִיךְ עַל חַזָּה,
וּמְפַרְחִים מְפַר מַזְלָדָת
(לְפִי מְנַבְּגָ עֲתִיק) בָּזְלִיטִים
בְּשֶׁלָּן נִיחּוֹת וְצְבָעִים –

XIII.

Как пери спящая мила,
Она в гробу своём лежала,
Белей и чище покрывала
Был томный цвет её чела.
Навек опущены ресницы...
Но кто б, о небо! не сказал,
Что взор под ними лишь дремал
И, чудный, только ожидал
Иль поцелуя, иль денницы?
Но бесполезно луч дневной
Скользил по ним струёй златой,
Напрасно их в немой печали
Уста родные целовали...
Нет! смерти вечную печать
Ничто не в силах уж сорвать.

XIV.

Ни разу не был в дни веселья
Так разноцветен и богат
Тамары праздничный наряд.
Цветы родимого ущелья
(Так древний требует обряд)
Над нею льют свой аромат

מְכוֹנִים בַּיָּד בְּלֵי מֶרֶץ
כְּאֵילוּ נִפְרָדִים מֵאָרֶץ.

И, сжаты мёртвою рукою,
Как бы прощаются с землёю!

ורובל אייר לפואמה "דימון "

וְלֹא כִּיה עַל הַפָּנִים
שָׁוֹם רַמֵּץ כִּי בַקֵּץ הַשְׁלִים
רָגַע תְּשֻׁקָּה וְלַבֶּט עֲגָג.
כִּי הָיוּ פְנִים שְׁלִים
בַּפִּי מִיחַד מְלָאִים
כִּמּוֹ שִׁשְׁ קָר אֲדִישׁ בְּלִי עַמְקָ
שֶׁל שְׁרָעָפִים וּרְגָשׁוֹת,
כִּמּוֹ סָוד הַמְּנוֹת לְדוֹרוֹת.
חַיּוֹךְ מוֹזֵר שְׁטָף שְׁפָתִים,
עַל עַצְבָּ וְעַל מִחְשָׁבּוֹת
דָּבָר בְּלִי הַגָּה לְעַינִים
אֲשֶׁר מִסְגָּלוֹת לְרָאוֹת:
הָיוּ בָּז בַּז צָוָן רְגֹעָ
שֶׁל נֶפֶשׁ שְׁכָמָעַת קְמָלה,
אַרְשָׁת רְגַשׁ לְאַ-יְדֹועַ,
דָּרִישָׁת שְׁלָום לְלֹא מְלָה.
חַיּוֹךְ כִּיה עַל הַשְּׁפָתִים
הַשְּׁאֵיר פָּחוֹת תְּקוֹות קְלוֹשָׁות
לְאַלְהָ שְׁחִימָם עַדְן
מְשֻׁלָּעָנִים עַצְמוֹת.
בְּשַׁעַת שְׁקִיעָה בְּהָוד אֲדָרָת
כְּפָר מְרַכְבַּת הַיּוֹם דָּזָהָרָת:
סִימָה דָּרָכָה וּגְעַלְמָה,
אֲך֒ עַד שְׁלָגִי-קְנוּקָז עַתְּרָת
שְׁולָחָת אֶל הָאֲדָמָה
בָּאָפָל זַי בְּגָן הַוּרָד.
בְּרָם קְרָן זֹה חַצִּי-חַיָּה
וְאַי בַּת-אֹור גַּם בָּאָקְרָאִ לָהּ,

И ничего в её лице
Не намекало о конце
В пылу страстей и упоенья;
И были все её черты
Исполнены той красоты,
Как мрамор, чуждой выраженья,
Лишённой чувства и и ума,
Таинственной, как смерть сама.
Улыбка странная застыла,
Мелькнувши по её устам.
О многом грустном говорила
Она внимательным глазам:
В ней было хладное презренье
Души, готовой отцвести,
Последней мысли выраженье,
Земле беззвучное прости.
Напрасный отблеск жизни прежней,
Она была ещё мертвой,
Ещё для сердца безнадежней
Навек угаснувших очей.
Так в час торжественный заката,
Когда, растаяв в море злата,
Уж скрылась колесница дня,
Снега Кавказа, на мгновенье
Отлив румяный сохраняя,
Сияют в тёмном отдаленье.
Но этот луч полуживой
В пустыне отблеска не встретит,

היא דָרֶה לֹא פָאֵר בְּלִילָה
מִפְסָגָה בְּקַר שְׁבֻעָה.

.XV

כִּכְרַת הַתְּכִטּוֹן כְּלָם בְּאַלְמָם.
גּוֹדֵל תְּזַלֵּשׂ אֶת שִׁיבְתוֹ,
וּבְחַזָּה מִפְהָה בְּהַלְמָם...
עוֹזְבַת שִׁירָה בִּיתָו,
וְהָא רֹצֶב בָּעֵל וּפְרָגָה
הַעֲשְׁתָנוֹת הַנוֹּרָאִים.
שְׁלוֹשָׁה לִילּוֹת, שְׁלוֹשָׁה יָמִים
עַד תִּמְשַׁךְ לִקְםַת הַדָּרָה:
בֵּין עֲצָמוֹת דָּרוֹזָת קְדוּמִים
מִפְלָט שְׁלוֹ לָה אָב הַקִּים.
מִן הָאָבוֹת לְסֹטִים קִיה לֹא,
שְׁוִידֵד בְּדָרָךְ וּבְכָפָר.
וְפִשְׁהָלָם בְּוֹ חָלִי, הָלָה
בְּמִרְטָה פָּתָאמָן נְזָפָר.
כִּדְיָ לְכָפֵר עַל חָטָא וּפְשָׁע,
לְבִנּוֹת הַבְּטִימָן כְּנָסִיה.
מַעַל הַתְּהָוָם בְּהָר תְּלִינָה.
שֵׁם רֹם-חָרָף רַק הַקִּישָׁה
וְקָרְבָּנוֹת חִפְשָׁה דִּיה.
וּבְשַׁלְגָי קְוֹקָז גְּבוֹא
מַקְדָּשׁ בְּנוֹ בְּהַנְּחָה:
לְעַצְמוֹת שֵׁל אִישׁ-הָרָע
שֵׁם תִּמְצָא כָּבֵר מַנוֹּחָה.

И путь ничей он не осветит
С своей вершины ледяной.

XV.

Толпой соседи и родные
Уж собрались в печальный путь.
Терзая локоны седые,
Безмолвно поражая грудь,
В последний раз Гудал садится
На белогривого коня.
И поезд тронулся. Три дня,
Три ночи путь их будет длиться:
Меж старых дедовских костей
Приют покойный вырыт ей.
Один из праотцев Гудала,
Грабитель странников и сёл,
Когда болезнь его сковала
И час раскаянья пришёл,
Грехов минувших в искупление
Построить церковь обещал
На вышине гранитных скал,
Где только выюги слышно пенье,
Куда лишь коршун залетал.
И скоро меж снегов Казбека
Поднялся одинокий храм,
И кости злого человека
Вновь успокоилися там;

לִבְית-קָבָרוֹת הַפֶּלֶע –
קָרֹב מִשְׁפְּחָה שֶׁל עֲנָנוֹם,
כֵּאלֹ בְּכֶפֶים הָאֵלה
יְהִיה לְמִתְ יָתֵר פָּמִים,
כֵּאלֹ בַּמָּקוֹם הַזָּר
לֹא תִּשְׁבַּשׁ שָׁנַת הַמְּנוֹמָן...
לְרִיקָן! גּוֹרֵל מַתִּים - לְנוֹתָם
בְּלִי עַצְבָּן וִשְׁמַחַת עַבְרָן.

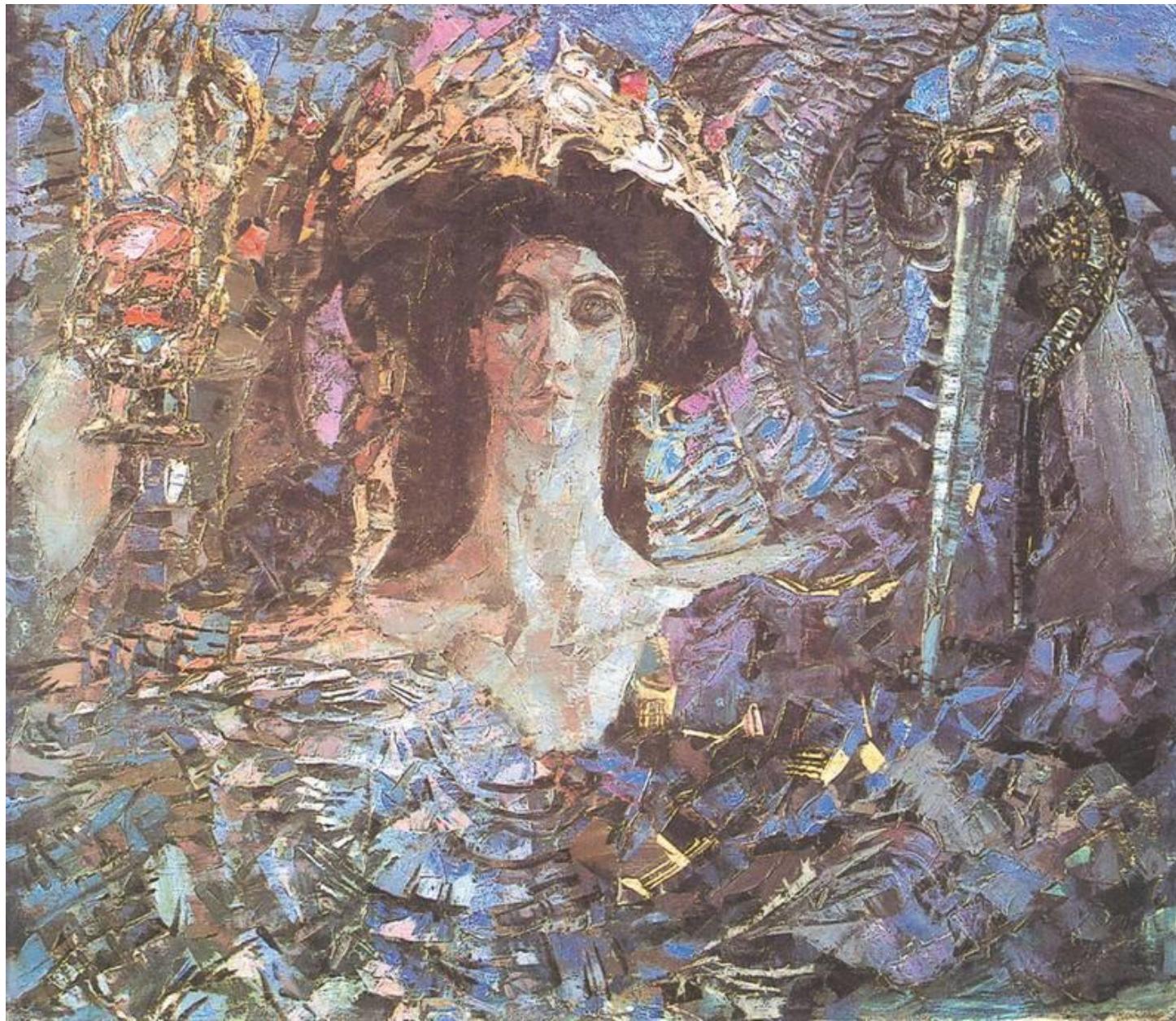
.XVI

בְּמַרְחָבִים כְּחָלִים שֶׁל אַתָּר
מֶלֶךְ קָדוֹשׁ הַיְלָה מַקְרָב
דָּאהָ לוּ עַל כְּנָפי-זָהָב,
וַיַּנְפֵּשׁ שְׁחַטָּאָה בְּסִתְרָה,
נְשָׂא מְחָלָד בְּזִרְעוֹן.
הָוא בְּמַלִּים צְלוֹלוֹת כִּנְבָל
פִּזְרָה הַתְּלָבְּטוֹת קְשָׁוֹת,
עַקְבָּב שֶׁל עֲבָרָה וִיסְבָּל
הַסִּיר מִפְנָה בְּדָמָוֹת.
כְּשַׁמְרָחָק צְלִילִי הַעֲדָן
כָּבֵר נִשְׁמָעוֹ לְהָם, פָּתָאמ
חוֹסָם נִתְיַב חַפְשִׁי מַקְדָּם
יַשְׁבֵּב שָׁאוֹל פַּרְץ מַתָּהָם;
כָּלּוּ טְרוֹף וְעִזּוֹת-מִצְחָה,
רַב-פָּחָם כְּמוֹ בָּרָק אַכְזָר,
מְבָרִיק כְּמוֹ אֵשׁ, נֹרֵא כְּמוֹ רַצְחָה,
רַק לִי שִׁכְתָּה הַיא! אָמָר.

И превратилась в кладбище
Скала, родная облакам:
Как будто ближе к небесам
Теплей посмертное жилище?..
Как будто дальше от людей
Последний сон не возмутится...
Напрасно! мертвым не приснится
Ни грусть, ни радость прошлых дней.

XVI.

В пространстве синего эфира
Один из ангелов святых
Летел на крыльях золотых,
И душу грешную от мира
Он нёс в объятиях своих.
И сладкой речью упованья
Её сомненья разгонял,
И след проступка и страданья
С неё слезами он смывал.
Издалека уж звуки рая
К ним доносились - как вдруг,
Свободный путь пересекая,
Взвился из бездны адский дух.
Он был могуч, как вихорь шумный,
Блистал, как молнии струя,
И гордо в дерзости безумной
Он говорит: "Она моя!"

מיכאל רובל. "מלאך"

תְּמַר לִמְגָנָה נִצְמַדָּת
וּמִנְסָה לְקֹרֶא תְּפִילָה,
כֵּדי פָּחָד לְהַשְׁתִּיק שְׁלָה
מִפְנֵי עַתִּיד, כְּלָה רַזְעַדְתִּ...
הָוּ שׂוֹב מַולָּה, אֲךָ בְּפָנָיו,
מַיְּזִיחָה אָתוֹן עַכְשָׁוּ?
הַבִּיט בְּזַעַף לְכָל עַבְרָ
מַלְא שְׁנָאָה וְאַרְס-דָּבָר,
מַלְא לֹאָ פִּשְׁרוֹת אֵיכָה;
נִשְׁבָּא לְהָיָה קָרְשָׁל קָבָר
מִפְרָצָזָף נְטוּל מַבָּע.
"עָזָבִי, בְּרִית-כְּפִירָה קֹזְדָּרָת! –
עֲנָה שְׁלִיחָם אֱלֹהִים -
חֲגַתְּכָר. אַת עַצְמָה לְדִין
פְּמַר חִיבָּת לְהַכִּין,
וּפְחַלְתָּת הַדִּין אָזְמָרָת:
תְּקִוָּתְהָנָפִיּוֹן עַבְרָה
עִם קְלִפָּתָה אַרְצִית שְׁבִירָה
כְּבָלִי הָרָע הֵיא הַסִּירָה.
בָּעֵדָן כָּבָר אָוֹתָה הַכִּירָו –

К груди хранительной прижалась,
Молитвой ужас заглуши,
Тамары грешная душа.
Судьба грядущего решалась,
Пред нею снова он стоял,
Но, боже, кто б его узнал?
Каким смотрел он злобным взглядом,
Как полон был смертельным ядом
Вражды, не знающей конца, -
И веяло могильным хладом
От неподвижного лица.
"Исчезни, мрачный дух сомненья! –
Посланник неба отвечал: -
Довольно ты торжествовал;
Но час суда теперь настал –
И благо божие решенье!
Дни испытания прошли;
С одеждой бренною земли
Оковы зла с неё ниспали.
Узнай! давно её мы ждали!

כָּאֵלָה נָעוֹדוּ הַן רֶק
לְסִבְלָתִים, קְצָרִים מְרֻגָּע,
שֶׁל יְסוּרִים קָשִׁים וַפְגָע
וְעַגְגָּגָרְמָנָג.
בָּאֵל בָּרָא מְטוּב בָּאָתָר
כָּל מִיתְרִים בְּנַשְׁמַתָּן;
לֹא גְּבָרָאוּ כָּמוּ כָּל הַיְתָר,
וְעוֹלָם – לֹא בְּשִׁבְילָן.
מְחַיְּר אֲכָזָר עַל הַסּוֹסִיחָה
שְׁלָמָה, הִיא כָּה פָּרָבָה פְּבָלה!
תָּמִיד לְאַבָּהָה פָּנִיכָּה -
נִפְתְּח הַעֲדָן בְּשִׁבְילָה!"

אֵלִי מֶלֶךְ חָמָר עַיִינִים
עַל דְּמֹעֵן מֶרֶט הַרִּים
וּבְרִפְרוֹף רַחֲבָב כְּנַפְפִים
טָבָע בְּזָהָר הַמְּרוֹמִים.
וְדַמְּנוֹן מְנַצְחָ שְׂוִילָת
קוֹלְלוֹת מְרוֹזָת לְכָל תְּקוֹהָ,
וּבִקְוּם נְשָׁאָר אָוָרָם -
גָּלְמוֹד, יְהִיר וְלֹא סְוִילָת,
בְּלִי אַחֲוָלִים וְאַבָּהָה!..

Её душа была из тех,
Которых жизнь – одно мгновенье
Невыносимого мученья,
Недосягаемых утех:
Творец из лучшего эфира
Соткал живые струны их,
Они не созданы для мира,
И мир был создан не для них!
Ценой жестокой искупила
Она сомнения свои...
Она страдала и любила –
И рай открылся для любви!"

И ангел строгими очами
На искусителя взглянул
И, радостно взмахнув крылами,
В сиянье неба потонул.
И проклял Демон побежденный
Мечты безумные свои,
И вновь остался он надменный,
Один, как прежде во вселенной
Без упованья и любви!..

מיכאל רובל. "דימון המומט" (מיקטע)

על השפוע של ההר
מעל העמק קושוארה,
אפשר לראות את המבצר -
מבנה ישן וקיר רעוע.
בפטורי הילדים
ובאגדות נזכר קרגעה,
כמו רום רפאים בל' הגה -
עד לימי- עבר קסומים.
בעיר הטירה מונחת
ככל שחור. למיטה כפר,
怯אַדְמָה עֲשֵׂבִית פּוֹרְמָת,
שְׁאוֹן קּוֹלוֹת לְאַמְסָדָר...
השירותות בטור יגע
עוברות מכל קצ'י תבל;
נהר מקאץ'יף, זיקים זורע
ואז נחתת תור ערפל.
מהתמים יפים כמו אמש -
מושתיו, אביב, קיריות ושמ羞ש -
בטבע שיש ורענן
כמו התינוק השאנן.

מה עגומה טירה מזנחת,
כמו איש שהאריך ימי -
בל' רע, בל' שמחה ונחת,
בל' משפחה נשכה אהב.

На склоне каменной горы
Над Койшаурскою долиной
Ещё стоят до сей поры
Зубцы развалины старинной.
Рассказов, страшных для детей,
О них ещё преданья полны...
Как призрак, памятник безмолвный,
Свидетель тех волшебных дней,
Между деревьями чернеет.
Внизу рассыпался аул,
Земля цветёт и зеленеет;
И голосов нестройный гул
Теряется, и караваны
Идут, звеня, издалека,
И, низвергаясь сквозь туманы,
Блестит и пенится река.
И жизнью вечно молодою,
Прохладой, солнцем и весною
Природа тешится шутя,
Как беззаботная дитя.

Но грустен замок, отслуживший
Когда во очередь свою,
Как бедный старец, переживший
Друзей и милую семью.

וּמְחַכִּים לְשֻׁעָות הַחֹשֶׁךְ
— פְּדִירִים הַלְאָ - גְּרָאִים -
אֲזִי יֵשׁ חָג לְהֶם וְחַפְשָׁן:
מְזֻמְצָמִים, מְתֻרְזָצִים...
בָּעֵכְבִּישׁ, נְזִיר-אוֹרֶת,
רָשְׁתוֹ עַמְּשִׂתִי חֲדֵשׁ פּוֹתָם,
זוֹג לְטָאוֹת יְרִקְהָקּוֹת
מְשֻׁחָקּוֹת עַל גָּג רַעֲועַ;
נְקַשׁ זָהָר בְּמַרְצָפּוֹת
הַחְשָׁוֹכּוֹת זָוחֵל שְׁקוּעַ
בְּעַשְׁתָׁנוֹת; פְּתָאֵם מַהָּר
הַזָּא מַתְכִּרְגָּה... וְמַתִּישָׁר
כְּפָס אַרְךְ דָּמָה לְחֶרֶב
שְׁבָשְׂדָה-קָרְבָּ שְׁוֹלָחָת אָזֶר,
אַרְךְ אֵין בָּהּ צָרָה לְגָבוֹר
שְׁמַת מִזְמָן - לְנִשְׁרָ טַרְףׁ.
הַכָּל פְּרָאִי, אֵין עַקְבָּות
שֶׁל הַמִּינִים שְׁנִים רַבּוֹת;
כְּאֵן יַד-הַזָּמָן עוֹשָׂה בְּלָקָרָת,
הַכָּל מַזְקָקָת, מַחְרִיבָה;
לְשִׁם גּוֹדֵל כָּבֵר אֵין תְּזִפְרָת
וּלְבָתוֹ הַחֲבִיבָה!

И только ждут луны восхода
Его незримые жильцы:
Тогда им праздник и свобода!
Жужжат, бегут во все концы.
Седой паук, отшельник новый,
Прядёт сетей своих основы;
Зелёных ящериц семья
На кровле весело играет;
И осторожная змея
Из тёмной щели выползает
На плиту старого крыльца,
То вдруг совьётся в три кольца,
То ляжет длинной полосою
И блещет, как булатный меч,
Забытый в поле давних сеч,
Ненужный падшему герою!..
Всё дико; нет нигде следов
Минувших лет: рука веков
Прилежно, долго их сметала,
И не напомнит ничего
О славном имени Гудала,
О милой дочери его!

אֵק פְּנַסְיָה לְהָרָן צְמַדָּת
בָּה עֲצָמוֹתֵיכֶם קָבָרוּ,
בָּה שְׁגַחַת הָם נִשְׁפָרוּ,

Но церковь на крутой вершине,
Где взяты кости их землёй,
Хранима властию святой,

בֵּין הַעֲבִים עֹזֶה עָמְדָת.
וּבְשֻׁעָר, לְשִׁמְרָן נְכֹן,
נְרָאָה מַצּוֹק שְׁחוֹר מְשֻׁמָם,
מַעַיל הַשְׂלָג עַל הַשְׁכָם,
עַל הַחַזָה, בָּמְקוּם שְׁרִיזָן,
זֹהֶר בָּאַש-תְּמִיד קְרָחָן.
מְפַלָת בְּנָמְנוּם אֲרָשָׁת
עַל מַדְרגָה תְּלוּהָ קְאָשָׁד
שְׁקָר תְּפָס אָוֹתוֹ פְּתָאָם
וְהָוָא קְפָא כָּאן בָּמְקוּם.
וַיַּקְרֵב סְוִיפָת-שְׁלָגִים שְׁוֹרָקָת
בְּלִי סּוֹף וּמִילָלָת שִׁיר,
אֶת הַזְקִיף תְּמִיד בּוֹדָקָת
וּמִסְרָה אַבָק מִקְיָר;
כְּשֶׁבְשָׂרָה זוֹ מַתְגַּבְשָׁת
עַל הַמִּקְדָשׁ, רַק עֲנָנִים
לְגַרְזָנָה כְּלָם חָשִׁים
לְעַבְדָה הַמִּתְבָקָשָׁת,
אֶרְאָה אִישׁ לֹא בָא לְכָאן זָמָן רב,
מוֹל מִצְבָות לֹא נְעַצֵב.
קְזִיבָק שְׁוֹמָר אָוֹתָם כְּטִירָף
בְּקָנָאות. וְלֹא יְשִׁבְתִּית
אָדָם – רֹוטָן נְצִיחִי בְּלִי הַרְף -
מְנוֹחָתָם הַעוֹלָמִית.

Видна меж туч ещё поныне.
И у ворот её стоят
На страже чёрные граниты,
Плащами снежными покрыты;
И на груди их вместо лат
Льды вековечные горят.
Обвалов сонные громады
С уступов, будто водопады,
Морозом схваченные вдруг,
Висят, нахмутившись, вокруг.
И там метель дозором ходит,
Сдувая пыль со стен седых,
То песню долгую заводит,
То окликает часовых;
Услыша вести в отдаленье
О чудном храме, в той стране,
С востока облака одне
Спешат толпой на поклоненье;
Но над семьёй могильных плит
Давно никто уж не грустит.
Скала угрюмого Казбека
Добычу жадно сторожит,
И вечный ропот человека
Их вечный мир не возмутит.

על מיכائيل לרמנונטוב ועל הפוואה "דימון"

מיכائيل יורייביץ' לְרַמּוֹנוֹטוֹב : 3.10.1814 - 15.07.1841; קר על פי הלוח היוליани, שהיה בתוקף בתקופתו (על פי הלוח הגרגוריאני 15 באוקטובר - 27 ביולי) - הוא סופר, משורר ומחזאי רומנטי (שילוב נדיר בספרות עולמית). לְרַמּוֹנוֹטוֹב נחשב למשורר הרוסי הגדול ביותר בתקופה לאחר מות אלכסנדר פושקין ועד פטירתו. באחד ממשיריו הידועים מ-1840 תיאר את האינטונציות שלו "חרוזי ברזל ספוגים מרירות וחימה".

לרמונטוב נולד במוסקבה למשפחה ממונד מוכבך, וגדל בכפר במחוז פנזה של היום. שיערו שמווצאו של לרמונטוב הוא ממשפחה אצילה סקוטית (Earls of Learmont) לפי עדויות, שירות אציל סקוטי משפחה זו בצבא הפולני, נשבה במהלך הקרבות, עבר לשירות הצאר הרוסי ונ נהרג בקרב ליד סמולנסק בשנת 1633.

כיוון שלא עלה בידי משפחתו להסתדר כלכלית, נאלץ אביו של לרמונטוב, כמו אביו שלו לפניו, להתגייס לצבא. בעלותו לדרגת קפטן, הוא נישא למרייה ארסניבובה בת השש עשרה. שנה לאחר נישואיהם נולד מיכאל לרמונטוב. זמן קצר אחריו לידתו, פרץ ריב בין אביו לבין סבו מצד אימנו. האם אשר לא הצליחה לעמוד בעין הסערה, נפלה למשכב ומיתה בגיל 21 ב-1817. לאחר מות בתה, הקדישה סבתו את כל זמנה לrermontov הפועט, בפחדה כי ילך הילד ממנה בידי אביו. יתכן כי בשל הדאגה היתרה או בשל המתחים המתמשכים במשפחה בימי צערתו, פיתח לרמונטוב מג שהיה בהר. בגיל 10 הוא חלה, וכי לרפא את מחלתו לקחה אותו סבתו אל חבל הקוווקז.

בילדותו המוקדמת התהנך לrermontov בידי צרפתית ואחר כך - בידי מחנוך גרמני; אז נחשף לגתה ושילר, וזמן קצר אחר כך החל בלימודיו בגימנסיון אקדמי. הוא הוכיח עצמו כתלמיד מוכשר מעבר למקובל. בגימנסיון הכיר את שירותם של פושקין וז'וקובסקי. אחת מחברותיו תארה אותו כ"נשייל כרך עבה של בירון". אותה נערה הייתה לאחד ממושאי תשוקתו של לרמונטוב ועליה כתב את השיר הבלתי רגיל ("בשער משכנן הקדושה"). באותה עת, יחד עם תשוקתו הפואטית של לרמונטוב, התעוררו בקרבו השניות הארטיסט וההומור האצורי. CISRONO לצייר קרייקטורות תאמ את יכולתו לצלוף בתלמידים בכינויים שונים.

בשנת 1830 עבר לrermontov ללימוד באוניברסיטת מוסקבה. באותו קיץ התרחש אסון נוסף במשפחה: אביו עזב את הבית ומת. מותו היווה אובדן כבד לrermontov, כפי שבא לידי ביטוי בכמה משיריו.

בזמן לימודיו בולט לrermontov בהתבදלו ההיירה והמתנשאת. הוא הקפיד להתייצב להרצאות, אך לרוב היה קורא ספר באחת מפינות האודיטוריום, ורק לעיתים רוחקות לכת חלק בח' החבורה של הסטודנטים. אירועי האוניברסיטה גרמו לrermontov לשкол מחדש את בחירת הקריירה שלו. בין 1830-1834 הצטרף אל בית הספר לצוערים בסנקט פטרבורג. בתקופה זו כתב שירה אשר חיקתה את פושקין ובירון. הוא גם גילה סקרנות עזה לגבי ההיסטוריה רוסית ואפוסים ימי-ביניימיים.

תහילתנו של Lermontov באה אליו לאחר שיריו "מוות המשורר" שנכתב לאחר מותו של "שמש השירה הרוסית", א"ס פושקין, בדו-קרב. בשירו טען לrermontov, כי לא היה זה דו-קרב אלא רצח, והאשים את הצאר ויוציאו בתכנונו. השיר הטיל אשמה גם על החבורה הגבואה ברוסיה על שותפותה ברצח פושקין. השיר ביקע את האווירה המדכאת של רוסיה בשנות ה-30 של המאה ה-19 כברק המכה בשמות צלולים; השיר הכיל כוח שלגבואה מקרית, גם אם בני זמנו של המשורר ראו בו אות לאדם שאינו שפוי.

השיר אמן לא פורסם בפומבי, אלא הועבר מאיש בהעתקים כתובים, אך הוא הגיע בסופו של דבר אל הצאר, אשר החליט לשולח את Lermontov לאלטר לחבל הקוווקז כקצין פרשים. כאמור, שהה לrermontov בקווקז כילד בן 10 עם סבתו, וכן מצא עצמו "בבית" עם רגשות סימפטים יותר מאשר שזכר מילדותו. מידותיהם הטובות והנוקשות של יושבי הרים אשר נגדם היה עליו להילחם, כמו גם נס הסלעים וההרמים, התבררו כקרוביים ללבו. הצאר הגלה אותו אמר כן, אל ארץ מולדת, אם כי סבתו לא סקרה כך, והצליחה לגרום לקיצור תקופת גלוותנו.

מברק הספרות הדגול בלינסקי כתב אז על היצירות המוקדמות של לרמנטוב כי הן מדיהמות ויש בהן "חיר של שטן המתבונן בחים ואינוות גאת נגד השמים; בוז לגורל אך גם תחושה פנימית של בואו הבלתי-נמנע. אופי של אריה! רוח נוראה ועצומה!"

לרמנטוב שהה בסנקט פטרבורג בין השנים, 1838-1839 והתבוננותו הזועמת בהווי האристוקרט, שם קיבלו אותו הנשים האופנתיות יידוען, הביאו לכתיבת מהזה הביקורת "נשף המיסיות". לאחר מכן הוחזר לצבא הקוקזי.

עד 1839 השלים את הרמן היחידי שלו באורך מלא "גיבור דורנו" אשר תiar באופן נבואי את הדו-קרב בו קיפח את חייו ביולי 1841. יש הטוענים כי גם דו-קרב זה היה רצח שהזמין על ידי הצאר, שרצה להיפטר מהמשורר המרדן, אך יכול להיות כי גם אופיו היה של לרמנטוב תרם להחשת הסוף.

שיריו הקצרים נעים בין יצירות פטריות זועמות כמו "ארץ אבות" ועד הערצה פנטאיסטיות או אולי דתית של הטבע החיה ב"אני יצא לבדי אל הדרכ". לרמנטוב "הואשם" בכך שפיוטיו המוקדמים היו נגועים ילדותיות, מפני שעלה אף שליטתו המiomנת ברצוי השפה, הם פונים יותר אל הצעריהם מאשר אל הבוגרים. אולם הוא ניסה לנתח ולהביא אל האור את הסיבות העומדות ביותר לאי שביעות הרצון המטפיזית שלו עם החברה ועם עצמו (שאופיין לנערים). מברק אחר כתוב: לרמנטוב מוכן ואהוב במיוחד לנערים מוכשרים.

מות לרמנטוב הוא אסון לא רק לתרבות רוסית אלא גם לתרבות עולמית, כי בו השתרעו תחושה של יחיד-סגולה, התפתחות דמיון פונומנאלית, שכל קר עצום, מבנה פסיכי על-לאומני יחד עם ספונטניות רגשות המאפיינת את רוסים, יכולת לה התבונן עמוק בנסיבות האנשים, מחוננות אמנوتית.

שורשים פטריים ופנטאיסטיים בשירותו הביאו לתהודה בלתי צפואה בספרות הרוסית המאוחרת. בוריס פסטרנק לדוגמה, הקדים את אוסף שיריו מ-1917 לזכור יצירה אחת חשובה של לרמנטוב, "דימון". זהה פואמה ובها כמה משורותיה היפות ביותר של השפה. היצירה מהלתת את הלחת של הרוח האינסופית של החופש. היצירה נאסרה לפרסום במשך שנים רבות על נושא זהה נפסלה גם ביד צנורות שסבירו כי יש בה חילול הקודש.

זכות הרמן היחיד שכותב - "גיבור דורנו" - לרמנטוב נחשב לאחד האבות המייסדים של הפרוזה הרוסית. أنها אחמתותה טעונה כי האב הרוחני של טולsty ודויטוייבסקי הוא לרמנטוב ולא פושקין. אכן, זה רמן פסיכון ראשון בתולדות הספרות הרוסית. גוגול דיבר על " nichoh " של פרוזה שלו, וכ'כוב – על "ערך-ההפלגה" של איכותה. "גיבור דורנו" הוא למעשה אוסף סיפורים תפור היטב סביב דמות יחידה, פצ'וריין. הסיפורים בצורה מרכיבת כך שהקורא יכול לעקוב אחר מעשיה של הדמות ועד להבנת הפילוסופיה שלה ושורשי התנהגותה המסתורית לכואה. מבנהו החדשני של הרמן עורר השראה במספר יצירות, כמו ברומן "פנין" (1955) של ולדי米尔 נבוקוב.

(МОЙК פידיה)

* * *

הפואמה "דימון" היא אחת מיצירותיו החשובות ביותר של לרמנטוב. עליה הוא עבד במשך יותר מעשור שנים החל מגיל 14. באחת מגירסאות העיליה אמרה הייתה להתרחש בבלב בתקופת השבי של יהודים. כאשר חזר לרמנטוב מגאורגיה, הוא העביר את מקום העיליה לקוקז, וכלל בה גם אגדות ושירים מקומיים. מעשה מלאך שמרד באלווהים וגורש מגן-העדן כבר היה מתואר בספרות עולמית (מלטון, גתה,

בירון ועוד). אך אצל לרמנונטוב דימון הוא דמות סובלת, חולמת על אהבה, יופי וטובה. הוא גם גיבור המאבק על חופש בלתי-מוגבל. אך ביל' חרטה אמיתית אי-אפשר להשתנות. לרמנונטוב מDIGISH כוח של אהבה וגורם לקוראים להאמין בכנות של דימון בכל מה שהוא אומר לנסיכה תמר.

"דימון", אחת מפסגות הרומנטיציזם בrama עולמית, – יצירה חידתית, מלאה סתירות. יש בה היבט קוסמי, דתי, פילוסופי, פסיקולוגי. לרמנונטוב חושף אינדיידואליזם קיצוני CISOD הרנסני, אנטיאנושי. השפעתה של הפואמה על הקוראים הייתה עצומה. בלינסקי כתב בשנת 1842 (כאשר היצירה עוד לא יצאה לאור) : "דימון" נעשה בשביili עובדת חי. אני מצטט את הפואמה לעצמי, לאחרים. אני רואה בה עולמות של אמיתות, רגשות יופי... כל עוד האמת בשבייל' היא רק רוח רפואי, חלום – סופר להיות טرف לדימון, כי אתה חיב' לדעת יסורי ההיסוס.

"דימון" – דוגמה מובהקת ומבריקה של אומנות רומנטית. היא בנויה על אנטיא-תיזות: דימון ואלהים, דימון ומלך, דימון ותמר, שאיפה לידע יופי יחד עם הרס חיים ללא רחמים, חופש מוחלט לעצמו על חשבון חופש וחימם של אחרים, שלילה והיסוס... דימון פיטוי אדיר, שאלות מוסריות-פילוסופיות קשות, ליריקה נשגבת, פשטות והכללה של תיאורים, חידתיות מסויימת – כל התכונות האלה מעולות את הפואמה של לרמנונטוב לפסגה של הד'אנר בקנה מידה עולמי.

יש דמיון בין הרענוןות של הפואמה "דימון" לאלה שבטרגדיה "פאויסט" מאת יהן ולפאגנג גתה:

- כמו שמאיסטו מפתח את פאויסט, גם דימון מפתח את תמר באהבה, חופש וידע. אך, להבדיל ממפייסטו, דימון עצמו סובל, מת'יסר;
- כמו מרגריטה, גם תמר עוברת על המוסר הנוצרי, אך זוכה לגאולה רק משומ שבעדן הי' מודעים מראש לגורלה (!);
- כמו ב"פאויסט", גם ב"דימון" נטען כי חופש הלא מוגבל על-ידי המוסר מוביל לפשע; גם נטען כי הידע, יהיה רחב ועמוק אשר יהיה, לא מביא אתו אושר.

הפואמה "דימון" כתובה בשפה נפלאה - צולחה ועשירה, חרוזים מצללים ואופן חריצה גמיש. וכל זה במילים "פשוטות" ללא מליצות ושימוש באוצר-מילים ארכאי. לרמנונטוב לא דאג ללטש את שיריו, لكن גם בעילאים שבהם אפשר להיתקל בחיספושים מסוימים. אך יש לזכור שבמהלך חייו פרסם לרמנונטוב רק כרך דק של אוסף שירים (1840). רבים מפייטיו המעלים נתגלו לאחר מותו בספרון הcis שלו. שלושה כרכים, אשר קוצצו בידי החנזרה, פורסמו שנה אחריו מותו.

המבנה של הפואמה הוא המשך ישיר לפואמות מאת אלכסנדר פושקין (לרמנונטוב אףלו מצטט את הפואמה של פושקין "שבוי בקוקז" ביל' מראכות: "על היפץ הגבבה / מואום לא בא לדי ביטוי."). אך איקות היצירה של לרמנונטוב עולה על רוב יצירותיו של קודמו מסוג זה (בין הפואמות הרומנטיות של פושקין הצעיר רבות הן הומורסקות עליזות. פואמה יוצאת דופן היא "פרש הנחשות" שהוא כתב מאוחר יותר בשנת 1833. פושקין אמר על עצמו שהוא לא מתאים להיות גיבור של פואמה רומנטית כמו שדרוש מחבר יצירה מסווג זה).

הפואמה "דימון" השפיעה על יצירות של משוררים רוסיים גם במהלך העשורים – בלוך, מייקובסק, פסטראנק.

על מיכائيل ורובל ועל ציוריו ואייריו לפורמה "דימון"

מיכאל ורובל: 5 במרץ 1856 אומסק - 1 באפריל 1910 סנקט פטרסבורג (המועדים לפי הלוח היוליани המקבילים ברוסיה בתקופת חייו –) ציר רוסי. ורובל בלט במספר תחומים - ציור, גרפיקה, פיסול דקורטיבי, פרטיקים ועוד.

מיכאל ורובל נולד למשפחה קצין ממוצא פולני. לאור אופי השירות, המשפחה הייתה עוברת כל כמה שנים מעיר לעיר. בשנים 1864-1867 הם התגוררו בסרטוב ומיכאל הצעיר החל בלימוד ציור. בשנת 1867 המשפחה עברה לסנקט פטרבורג. בשנת 1869 מיכאל ורובל סיימ את קורס בית ספר תיכון באודסה. בשנת 1874 ורובל החל את הלימודים בפקולטה למפטים באוניברסיטה סנקט פטרבורג. הוא לא אהב את לימודי משפטים ובמקביל היה לומד ציור. בשנת 1873 ורובל סיימ את לימודי האוניברסיטה ועבד מספר שנים בצבא בתפקיד משפטן.

בשנת 1880 ורובל חזר ללימודים בבית הספר הגבוה לציור בסנקט פטרבורג. בתקופת הלימודים הוא התקrab לוֹלְנְטִין פָּרֶב.

בשנת 1884 ורובל נסע לקייב ובהതאם להמלצת המורים התקבל לעבודות שיזור של הכנסתיה מהמאה ה-12 בעיר. ורובל ציר כמה איקוניות ועבד על ציורי קיר. בנוסף לכך, הוא עשה הכנות לציורי הכנסת החדשה בקייב. עבודות בקייב נמשכו כ-5 שנים עם הפסקות.

בשנת 1886 ורובל הגיע את הצייר קונסטנטין קורוביון והם התידדו. החל מספטמבר 1889 הם התגוררו ביחד במוסקבה בסתיו 1889 הם הגיעו מציג רוסי ידוע סאבה ממוניוב. בשנים 1890 - 1893 ורובל עבד בתכנון ועיצוב הבית החדש של ממוניוב במוסקבה.

בשנת 1895 ורובל התקבל לאיגוד הציירים במוסקבה והחל להשתתף בתערוכות ציורים של חברי האיגוד. במקביל, הוא עבד על עיצוב הצגות אופרה שהייתה בבעלות סאבה ממוניוב. באחד החזרות של להקת האופרה הוא הגיע את אשתו לעתיד, זמרת אופרה נֶדֶזְ'ה זְבָלָה. ב-28- ב يول 1896 בהיותם בז'נבה הזוג התחתן. במהלך המחזית הראשונה של שנת 1898 ורובל ואשתו הגיעו בסנקט פטרבורג. בתקופה זו ורובל התקrab למלחין הדגול ניקולאי רימסקי-קורסקוב ולקובוצת ציירים מקומיים שבראשו עמד אלכסנדר בְּנוּעַ.

ב-1-בספטמבר 1901 לורובל נולד בן שקיבלו שמו "סאבה" על שם בעל הון שעוזר לציר.

בתחילת 1902 לורובל הגיעו סימנים של מחלת נפש. לאחר קבלת ייעוץ רפואי המשפחה עברה להטగורר בכפר במחוז רייאزان. בשנת 1903 בןו של הצייר נפטר. בקיץ 1904 המצב החמיר והצייר עבר למוסד סגור. למשך זמן קצר ורובל המשיך לצייר. בדצמבר 1905 יכולת הראייה שלו נחלשה אך הוא ממשיך לעבוד על הציור האחרון שלו - דיוקן של המשורר ואלרי בריאסוב. בפברואר 1906 הוא איבד את הראייה. ורובל נפטר באפריל 1910 והוטמן בסנקט פטרסבורג. אשתו נפטרת כעבור 3 שנים והוטמנה לידו. בשנת 2000 המזבחה התגלה מחדש, סודרה ומаз מצופלת.

ציורים של ורובל מוצגים במוזיאון הרוסי בסנקט פטרבורג ו בגלריית טַרְטִיאָקוּב במוסקבה.

(מוֹיְקִיפְדִּיה)

* * * *

הכל תחילה כאשר צייר צערו הציעו להשתתף בשחוור פרטיקות בכנסייה עתיקה מהמאה ה-12 בעיר קייב. ציירים אחרים לא מיהרו להסכים להצעה משומש שלא היו ציפיות לכסף רב, וגם בגלל שהכנסייה נמצאה בשטח של בית-משוגעים הידוע לשימצה.

אשר מנהל השיחזור, פרופסור פראוחוב, בשם אAMILIA, הייתה אשה חיננית, שנונת לשון, אקסצנטרית, בעלת עיניים גדולות וкосומות. אם אהבה היא שיגעון, אז ורובל החל להשתגע בגיל 27, כאשר הוא פגש את אAMILIA. הוא כל הזמן צייר דיוקניהם, ואףלו על היקוני בכנסייה צייר את מריה הקדושה עם פרצוף של אהובתו. מיד פיטרו אותו מעבודתו, אך ורובל המשיך להביא לאAMILIA ציוריו וכש סירבה לקבל אותם – קרע והשמיד. הוא העש שתיים, ביזבז כסף בבתי-בושת (ומכאן – עגבת שמננה נפטר בסופו של דבר). ברגע מסוים הוא החליט לנוקם באהובתו ולראשו צייר צייר של דימון ولو עיניים של אAMILIA. רק אביו של ורובל ראה את התמונה כי הציר מיד השמיד את הציור.

ורובל נסע למוסקבה, שם הכיר סוכר עשיר, מצנט גדור בשם סבא רמנונטוב. הלאה הציע לו ורובל לאיר ספר שריו של לרמנונטוב שהתקכו להוציא לאור לרجل יובל לשנת מותו של המשורר הדגול. הכבץ כלל גם את הפואמה "דימון". ציור השמן "דימון בישיבה" (1890) היה לסנסציה, אך הציר עצמו היה מודזק, הוא ראה ביצירתו כישלון מוחלט (והעינים של דימון היו ... עיניים של אAMILIA). הדימון הזה לא היה סמל של רוע אלא איש צייר חזק גאה אבל עצוב ובודד.

ורובל צייר גם איורים רבים בספר שריו של לרמנונטוב. מאז אף צייר לא ניסה לאיר את "דימון". הקהל קיבל את יצירות של ורובל כעובדת מוגמרת ולא מוכן עד היום הזה לקבל "דימון" אחר.

עבר זמן, ורובל חי בשלוחה יחסית, נשא לו אישה, זמרת-אופרה מפורסמת, נולד להם בן. אך ליד היה מום מלידה, וכעבור שנתיים הוא נפטר. היו ככלא שחשבו כי מי שיש לו עסק עם הדימונים, לאichi בשלום.

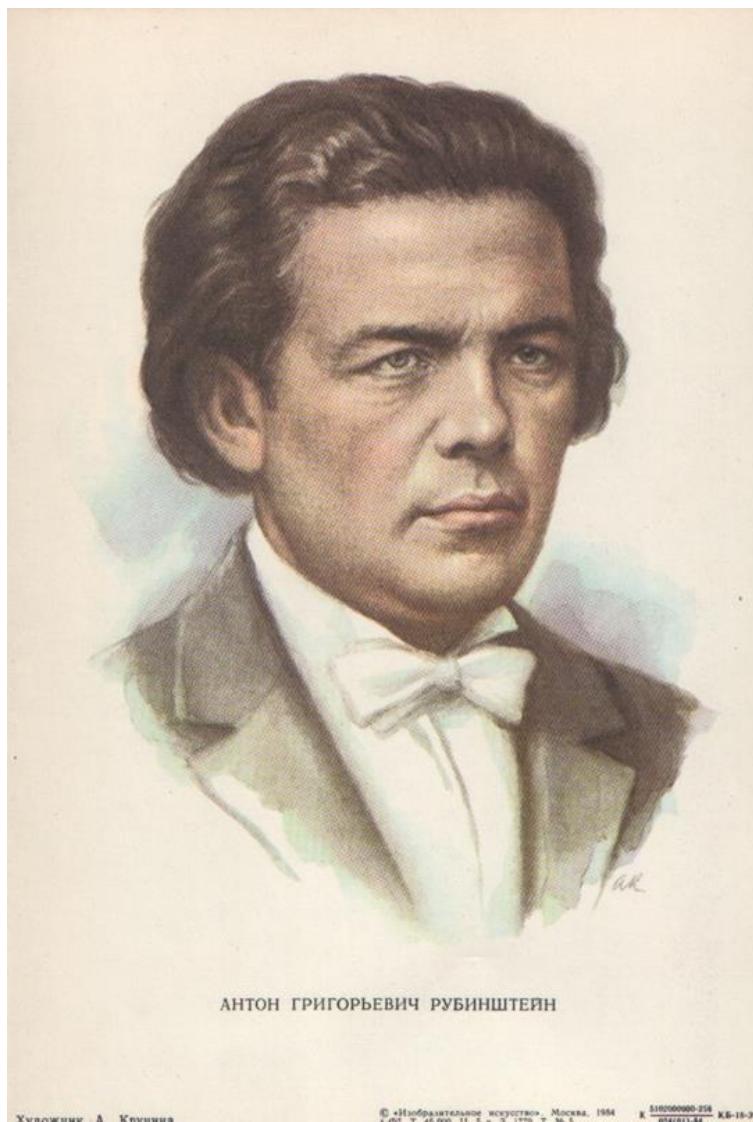
ורובל חזר לנושא של דימון פעמיים רבים. צייר אחרון של דימון ורובל צייר בשנת 1901. היה זה "דימון המוטת". אפילו כאשר הצייר היה כבר הוצג בתערוכה, המשיך ורובל כל בוקר לבוא לאולם ולשפר ולשנות את היצירה, וכל פעם דימון שינה את דמותו. כל, לדוגמה, את ידו שתחילתה הייתה מיישרת לאחרונה, בסופו של דבר הועברה לצד אחורי של הראש. יש מהתערוכה לקחו את ורובל לבית חולים.

רק לקראת מותו פנה ורובל לעליות דתיות, הוא צייר את "מלך עם חרב" ועוד כמה ציורי טמן. לא הייתה זאת אכזה בחיפושיו אחר האמת, אלא הוא ראה אותה עכשו כיותר עמוקה ומורכבת. משיכה לפרובליםה של דימוניזם הייתה אופיינית מאוד לאנשי תרבות בתחילת המאה העשרים.

מיכאל ורובל. ראשו של דימון

על אנטון רוביינשטיין ועל האופרה שלו על-פי הפוואה "דימון"

Художник - А. Крупинская
© «Изобразительное искусство» Москва, 1984
Код - 9.2000.11.2 - С. 1984 г. № 2
КБ-16-20-82

אנטון גregorיביץ' רובינשטיין: 28 בנובמבר 1829 - 20 בנובמבר 1894, היה פסנתרן, מלחין ומנצח יהודי-רוסי. 'קולותיו' כפסנתרן השתו לאלו של פרנץ ליסט, והוא נודע כאחד מגדולי הוירטואוזים בפסנתר. רובינשטיין הקים את הקונסרבטוריון של סנקט פטרבורג, אשר ביחד עם הקונסרבטוריון של מוסקבה שהוקם על ידי אחיו, ניקולאי רובינשטיין, עזר לביסוס המוניטין והכשרון המוזיקלי באימפריה הרוסית. רובינשטיין נולד להורים מוצא יהודי בעיירה אורפטינצי (כיום בפולדובה). טרם יום הולדתו החמישי, הסב מצד אביו דרש מכל בני משפחתו רובינשטיין להmir דתם מיהדות לנצרות האורתודוקסית.

רובינשטיין, שגדל כנוצרי, חי בבית שבו דיברו שלוש שפות - יידיש, רוסית וגרמנית. שנים לאחר מכן, כאשר המלחין מיל' באלאקייב וחבריו בקבוצת "הcharmisa" הלאומית קבעו שהmozika שלהם אינה "רוסית", יתכן שרוביינשטיין חזר במחשבתו אל ילדותו הרב-לאומית, כאשר כתב על עצמו במחברותיו: "רוסים קוראים לי גרמני, גרמנים קוראים לי רוסי. יהודים קוראים לי נוצרי, נוצרים קוראים לי יהוד". פסנתרנים רואים בי מלחין, מלחינים רואים בי פסנתרן. קלסייניקנים רואים בי חדשן, חדשנים רואים בי שמן. אני מגיע למסקנה שאני קירח משני הצדדים - איןידי בידואל מעורר רחמים".

הمرة הדת אפשרה לרוביינשטיין לנודד בחופשיות, מה שלא התאפשר ליהודים ברוסיה בזמננו. אביו של רובינשטיין הקים מפעל לייצור עפרונות במוסקבה. אמו, מוזיקאית מוכשרת, החלה לתת לאנטון הצער שיעורי פסנתר בגל חמוץ. קצב התקדמותו היה מהיר באופן מסחרר. עברו שנה וחצי, אלכסנדר ויליאג, מורה בכיר לפסנתר במוסקבה, שמע את נגינתו של רובינשטיין הצער, וקיבל אותו כתלמיד ללא תשלום. רובינשטיין נתן את הופעתו הפומבית הראשונה בגיל תשע. בהמשך של אותה שנה שלחה אותו אימו, מלאוה בויליאג, להירשם לקונסרבטוריון בפריז, אך לא נמצא לו מקום פנוי.

רובינשטיין ויליאג נשארו בפריז השנה. בדצמבר 1840 ניגן רובינשטיין לפני קהל שבו נכחו גם פרדריך שופן ופרנץ ליסט. לאחר הקונצרט, שופן הזמן את רובינשטיין לסטודיו שלו וניגן למשענו. ליסט שיבח את רובינשטיין וראה בו יורש והמליץ למד אותו להלחנה. אך ויליאג לקח את הילד למסע קונצרטים נרחב, שבמהלכו פגש ילד הפלא את בני משפחת הצאר הרוסי ואת המלכה ויקטוריה. הוא חזר למוסקבה ב-1843 לאחר היעדרות של שלוש שנים וחצי. נחושה בדעתה לתת לאנטון ולאחיו ניקולאי חינוך מקיףabisודות המוזיקליים, שלחה אותם אימו עם ויליאג למסע קונצרטים ברחבי רוסיה, כדי לאסוף מספיק כסף עבור הלימודים. בתום המסע, נשלחו לסנקט פטרבורג לנגן לפני הצאר ניקולאי הראשון ומשפחתו המלוכה. אנטון היה בן 14, ניקולאי היה בן 8.

באביב 1844 בברלין הואפגש את פליקס מנדלסון וג'אקומו מאירבר. מנדלסון טען שאנטון אינו ראוי עוד לשיעורי פסנתר. מאירבר הפנה את שני האחים ללימודיו הלחנה ותאוריה. רובינשטיין המשיך להעשיר את עולמו התרבותי והאמנות. הוא שלט ברוסית, גרמנית, צרפתית ואנגלית על בוריין, יוכל לקרוא ספרות ספרדית ואיטלקית.

בגיל 17, ידע כי חלפו ימי "ילד הפלא". אנטון נסע לוינה בתקופה להתקבל כתלמיד של פרנץ ליסט. תגובתו של ליסט הייתה:Mפתחה: "אדם מוכשר צריך להגיע אל פסגת שאיפותיו בעזרת כוחותיו האישיים בלבד". בנקודה זו בח'יו, רובינשטיין חי בעוני הולך ומחמיר. הוא החל לתת שיעורים פרטיים בפסנתר כדי לקיים את עצמו בדוחק, והמשיך בהלחנה.

בחמש השנים הבאות התגורר בסנקט פטרבורג, המשיך למד, לחת קונצרטים, והופיע תכופות בפני משפחת המלוכה. הדוכסית ילנה פאבלובנה, אחחותו של הצאר ניקולאי הראשון, נעשתה לפטרוניתו הראשית. למנ 1852, נעשה רובינשטיין דמות דומיננטית בח' המזיקה של סנקט פטרבורג, הן כsoleן, הן מלאוה לטובי הנגנים והזמרים אשר פקדו את הבירה הרוסית.

ב 1854 החל רובינשטיין במסע קונצרטים ברחבי אירופה, שנמשך ארבע שנים. היה זה לו סיבוב קונצרטים ממשמעות ריאשן לאחר כעשור. עת, בגיל 24, חש בשל דיו להופיע כפסנתרן וירטואוז מן המניין, וכן כמלחין בעל חשיבות. עד מהרה השיג מחדש את המוניטין כווירטואוז יוצאי דופן. איגנץ מושלס כתב על רובינשטיין ב 1855 מה שיחפה לדעת רבים: "בעוצמה ובביצוע אין נעלם ממנו".

רובינשטיין שהה שלושה חודשים בחורף, 1855-1856 עם ילנה פבלובנה ורבית משפחת המלוכה בניס שברצפת. שלושת החודשים הללו היו ממשמעותם מבחינתו. יחד עם פטרוניתו, החלו לעלות תוכניות כיצד ניתן לשפר את החינוך המוזיקלי ברוסיה. וכך נוסדה "חברה המוזיקלית הרוסית" ב-1859. פתיחת הקונסרבטוריון (אקדמיה למוסיקה) בסנקט פטרבורג, הקונסרבטוריון הראשון ברוסיה, חלה ב 1862. נוסף על היותו של רובינשטיין מייסד המוזיקלי ומנהלו הראשון, הוא עבד גם בגין כשרונות מוזיקליים לסגל ההוראה.

חלקים בחברה הרוסית הופיעו מכך שהקונסרבטוריון רוסי אכן ינסה להיות רוסי. נמצאו גם אנשים שחששו כי המוסד לא יהיה רוסי די. אמר של רובינשטיין נגד החובבנות של המוזיקה הרוסית ובזכות הקמתו של קונסרבטוריון רוסי עזר עלי' בィקורות רבות מקבוצת המלחינים הרוסיים הלאומנים הידועה בתור החמישית וממבקר המוזיקה ולדימיר סטאסוב. על אף ההתנגדות, ובעזרת אחיו ניקולאי, הצליח רובינשטיין לפתחו קונסרבטוריון במוסקבה ועד סוף המאה התגשם חזונו. קונסרבטוריונים ובתי אופרה נפתחו ברחבי רוסיה והכשירו מוזיקאים ברמה גבוהה.

באוטה תקופה הגיעו הג'יע רובינשטיין לשיא הצלחתו כמלחין, מן הקונצ'רטו הרביעי לפסנתר ולתזמורת מ 1864 ועד לאופרה "דימון" מ 1871.

ב 1867 פרש רובינשטיין מהקונסרבטוריון וחזר להופיע כפסנתרן קונצרטים ברחבי אירופה. בנויגוד להופעותיו הקודמות, ניגן יותר מיצירותיהם של מלחינים אחרים.

לביקשת חברת הפנסנתרים, Steinway & Sons רובינשטיין יצא למסע הופעות בארצות הברית בעונת 1872-1873. חזהו חייב אותו להופיע במאתיים קונצרטים בערים רבות - לעיתים שניים ושלושה ביום.

חרף הקשי שבדבר, רובינשטיין הרוויח ממשמעו לאמריקה סכום כסף שאפשר לו ביחסן כלכלי למשך שארית ימיו.

רובינשטיין יצא מרוסיה - ב- 1891, לאור דרישות הצאר כי הקבלה לקונסרבטוריון, ולאחר מכן גם הענקת הפרסים השנתיים, יותרנו במקומות של התלמידים, ולא לפוי שיקוליים מקרים. הדרישות הללו נבעו ככל הנראה על מנת לפגוע במעמדם ובתלמידים היהודיים. רובינשטיין עבר להתגורר בדרזדן, גרמניה, והחל מחדש מסע קונצרטים.

רובינשטיין אף העביר שיעורים פרטיים למספר תלמידים, ושימש מורה קבוע לתלמיד אחד, יוזף הופמן, שעתיד להיות אחד הפנסנתרנים המעלים במאה העשורים.

על אף אכזבתו מסממני הצענות בפוליטיקה הרוסית, רובינשטיין חזר מפעם לפעם לרוסיה, לבקר את מכיריו ואת בני משפחתו. הקונצרט האחרון שנערכ נערך בסנקט פטרבורג, ב-14 בינואר 1894. הוא נפטר שם מאוחר יותר באותה שנה, ב-20 בנובמבר, לאחר מחלת לב אשר סבל ממנו זמן מה.

(מויקיפדיה)

* * * *

"דימון" – אופרה בשלוש מערכות. המוסיקה – אנטון רובינשטיין, ליברית – פ.א.ויסקובאטוב, חוקר חייו ויצירתו של רמנונטוב. הצגה ראשונה – 25.10.1875 בסנקט-פטרבורג.

רובינשטיין התחליל לכתוב את היצירה בסוף שנת 1871, וסיים כעבור שלושה חודשים. אך רק בשנת 1875 התאפשרה הצגת הבכורה שלה. "דימון" – יצירה אופראית ייחודית של רובינשטיין שנשאהה ברפרטואר של זמננו, אך היא אהובה ופופולרית ולא יורדת מהבמה של תיאטרונים ברוסיה.

בדמותו של דימון מדגיש המלחין את התכונות הבולטות שבפואמה מאות לרמנונטוב. נסיכה תמר מתוארת בהפתחותה הרגשית – מילדה תמיימה אל אישה אהובתה שמכנה להקריב את חייה לאהבתה.

"דימון" היא אופרה לירית רומנטית רוסית ראשונה. במוסיקה משלבים אלמנטים של מלודיקה אירופית קלאסית עם מוסיקה עממית קווקזית. תיאורי אופי של הגיבורים ברגעיו שייא של הדרמה האישית שלהם מהווים חלק מרכזי במוסיקה; לעומת זאת לתיאורי נוף וטבע אין חשיבות גדולה. המוסיקה עשויה באירועים אנסמבלים ומקહלות נפלאים, אך גם בקטעים תזמורתיים טובים מאוד. הרצ'יטטיבים פחות מוצלחים.

בשנות השישים של המאה העשרים נעשה סרט-אופרה "דימון", בו את התפקיד של דימון גילם זמר-בריטון מפורסם מתיאטרון האופרה של טאלין (אסטוניה) גאורג אוטס. אפשר לצפות בו באתר <https://www.youtube.com/watch?v=XX9CU8bQKuI>